

ЗАКОН

О ИЗБОРУ НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се избор и престанак мандата народних посланика Народне скупштине (у даљем тексту: народни посланици).

Народна скупштина има 250 народних посланика, који се бирају на четири године.

Основна начела избора за народне посланике

Члан 2.

Грађани бирају народне посланике на основу општег и једнаког изборног права.

Избори за народне посланике су слободни и непосредни, а гласање је тајно и лично.

Изборно право

Члан 3.

Право да бира народне посланике и да буде биран за народног посланика има пунолетни држављанин Републике Србије над којим није продужено родитељско право, односно који није потпуно лишен пословне способности.

Лице делимично лишено пословне способности може да бира народне посланике и да буде бирано за народног посланика ако суд решењем о делимичном лишењу пословне способности није утврдио да је неспособно да врши изборно право.

Слобода гласања

Члан 4.

Бирач је слободан да одлучи хоће ли гласати и како ће гласати.

Нико нема право да спречава или приморава бирача да гласа, да га позива на одговорност због тога што је гласао или што није гласао и да од њега тражи да се изјасни за кога је гласао или зашто није гласао.

Једнако изборно право и пропорционални изборни систем

Члан 5.

Бирач има само један глас.

Гласа се за изборну листу кандидата за народне посланике (у даљем тексту: изборна листа).

Народни посланици бирају се у Републици Србији као једној изборној јединици.

Посланички мандати расподељују се изборним листама сразмерно броју добијених гласова, а број мандата који припада изборним листама утврђује се применом система највећег количника.

Посланички мандати које је освојила изборна листа додељују се кандидатима за народне посланике према њиховом редоследу на изборној листи.

Обавештавање о изборима

Члан 6.

Грађани имају право да преко јавних медијских сервиса буду обавештени о изборним програмима и активностима подносилаца изборних листа, као и о кандидатима за народне посланике у складу са прописима који уређују јавне медијске сервисе и електронске медије.

Пружалац медијске услуге дужан је да у току изборне кампање подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима за народне посланике обезбеди заступљеност без дискриминације, у складу са прописима који уређују јавне медијске сервисе и електронске медије.

Забрањено је 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места да се у медијима и на јавним скуповима објављују процене резултата избора, јавно представљају кандидати на изборима за народне посланике и њихови изборни програми и позивају бирачи да гласају, односно да не гласају за одређене изборне листе.

Под медијем се у смислу овог закона подразумевају дневне и периодичне новине, сервис новинске агенције, радио-програм и телевизијски програм и електронска издања тих медија, као и самостална електронска издања (уређивачки обликоване интернет странице или интернет портали), а који су регистровани у Регистру медија, у складу са законом.

II. ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА ЗА НАРОДНЕ ПОСЛАНИКЕ

1. Заједничка правила за органе за спровођење избора

Надлежност за спровођење избора за народне посланике

Члан 7.

Изборе за народне посланике (у даљем тексту: избори) спроводе Републичка изборна комисија, локалне изборне комисије и бирачки одбори.

Општа правила о положају органа за спровођење избора

Члан 8.

Органи за спровођење избора су самостални и независни и раде на основу закона и прописа донетих на основу закона.

За свој рад органи за спровођење избора одговарају органу који их је образовао.

Рад органа за спровођење избора је јаван.

Раду органа за спровођење избора не може да присуствује кандидат за народног посланика.

Услове за рад органа за спровођење избора обезбеђују Народна скупштина и општинске, односно градске управе.

Сви државни и други органи и организације дужни су да пружају помоћ органима за спровођење избора и да им достављају податке који су им потребни за рад.

Члан и заменик члана у органу за спровођење избора

Члан 9.

Орган за спровођење избора чине председник и други чланови органа за спровођење избора и њихови заменици.

Исто лице може више пута да буде именовано у орган за спровођење избора.

Заменик члана органа за спровођење избора има иста права и дужности као и члан којег замењује.

Заменик члана органа за спровођење избора има право гласа само када је одсутан члан којег замењује.

Орган за спровођење избора може да овласти свог члана, односно заменика члана да у име тог органа за спровођење избора обавља поједине радње које су у вези са организацијом, припремом и спровођењем избора, односно гласања.

Орган за спровођење избора у сталном и проширеном саставу

Члан 10.

Орган за спровођење избора ради у сталном и проширеном саставу.

Подносилац проглашене изборне листе има право да предложи члана и заменика члана органа за спровођење избора у проширеном саставу.

Ако подносилац проглашене изборне листе не предложи члана, односно заменика члана органа за спровођење избора у проширеном саставу у року који је прописан законом, орган наставља да ради и пуноважно одлучује без представника тог подносиоца изборне листе.

Члан, односно заменик члана органа за спровођење избора у проширеном саставу има иста права и дужности као и члан, односно заменик члана у сталном саставу.

Општа правила о предлагању чланова и заменика чланова у органе за спровођење избора

Члан 11.

Када овлашћени предлагачи предлагају чланове и заменике чланова у органе за спровођење избора, треба да воде рачуна о уравнотеженој заступљености полова и потреби да укључе особе са инвалидитетом у спровођење изборног поступка.

Предлог за именовање члана и заменика члана органа за спровођење избора садржи име и презиме, јединствени матични број грађана (у даљем тексту: ЈМБГ), место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште предложеног члана, односно заменика члана и означавање посланичке групе у Народној скупштини (у даљем тексту: посланичка група) или другог овлашћеног предлагача.

Одлучивање органа за спровођење избора

Члан 12.

Орган за спровођење избора одлучује већином од укупног броја гласова чланова у сталном, односно проширеном саставу.

Услов за чланство у органу за спровођење избора

Члан 13.

За члана и заменика члана органа за спровођење избора може бити именовано само оно лице које има изборно право и није народни посланик, нити кандидат за народног посланика.

Престанак функције у органу за спровођење избора

Члан 14.

Члану и заменику члана органа за спровођење избора функција престаје по сили закона, а орган надлежан за његово именовање по службеној дужности утврђује престанак његове функције:

- 1) ако умре;
- 2) ако изгуби изборно право;
- 3) када се прогласи изборна листа на којој је кандидат за народног посланика;
- 4) ако подносилац изборне листе који га је предложио повуче изборну листу;
- 5) ако се поништи решење о проглашењу изборне листе чији подносилац га је предложио;
- 6) ако је правноснажном судском одлуком осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
- 7) ако изгуби радну способност;
- 8) у другим случајевима предвиђеним законом.

Члана, односно заменика члана органа за спровођење избора разрешава орган надлежан за његово именовање:

- 1) ако поднесе оставку у писменој форми;
- 2) ако се накнадно утврди да не испуњава посебан услов за именовање;
- 3) у другим случајевима предвиђеним овим законом.

Када одлука о расписивању избора ступи на снагу, тада је Републичка изборна комисија надлежна да разреши члана и заменика члана Републичке изборне комисије и локалне изборне комисије у сталном саставу, да утврди да му је функција престала по сили закона, као и да на предлог овлашћеног предлагача именује новог члана уместо оног који је разрешен, односно којем је функција престала по сили закона.

Одлука органа за спровођење избора не може се оспоравати на основу тога што орган није одлучивао у прописаном саставу ако није било благовремено поднето прописано правно средство којим је оспорен његов састав.

Посебан случај престанка функције

Члан 15.

Исто лице не може бити члан двају органа за спровођење избора.

Ако је једно лице именовано у више органа за спровођење избора, по сили закона му престаје функција у оном органу у којем је касније именовано.

2. Републичка изборна комисија

Посебан услов за именовање члана и заменика члана Републичке изборне комисије

Члан 16.

За члана и заменика члана Републичке изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

Републичка изборна комисија у сталном саставу

Члан 17.

Републичку изборну комисију у сталном саставу чине председник, 16 чланова, заменик председника и 16 заменика чланова, које именује Народна скупштина.

Одлука о именовању сталног састава Републичке изборне комисије објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Мандат сталног састава Републичке изборне комисије престаје када нов сазив Народне скупштине именује нов стални састав Републичке изборне комисије.

Нов сазив Народне скупштине дужан је да именује нов стални састав Републичке изборне комисије у року од шест месеци од дана конституисања Народне скупштине.

Овлашћени предлагач за именовање члана и заменика члана Републичке изборне комисије у сталном саставу

Члан 18.

Чланови и заменици чланова Републичке изборне комисије у сталном саставу именују се на предлог посланичких група сразмерно њиховој заступљености у укупном броју народних посланика који припадају посланичким групама.

Ниједна посланичка група не може да предложи више од половине чланова Републичке изборне комисије у сталном саставу.

Посланичка група која има више од половине од укупног броја народних посланика предлаже председника, заменика председника, седам чланова и седам заменика чланова Републичке изборне комисије у сталном саставу, док преостале чланове и заменике чланова у Републичкој изборној комисији у сталном саставу предлажу остале посланичке групе сразмерно њиховој заступљености у укупном броју народних посланика који припадају посланичким групама.

Посланичком групом у смислу предлагања чланова и заменика чланова Републичке изборне комисије у сталном саставу сматра се и народни посланик појединац или група народних посланика која броји мање од оног броја народних посланика који је потребан за образовање посланичке групе:

- 1) ако су сви ти народни посланици изабрани са исте изборне листе;
- 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање посланичке групе;
- 3) ако нико од њих није приступио некој посланичкој групи;

4) ако су сви ти народни посланици потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана Републичке изборне комисије у сталном саставу.

Заступљеност полова у Републичкој изборној комисији у сталном саставу

Члан 19.

Посланичка група којој припада право да предложи два лица у стални састав Републичке изборне комисије дужна је да предложи по једног припадника оба пола.

Посланичка група којој припада право да предложи три лица у стални састав Републичке изборне комисије дужна је да предложи два припадника једног пола и једног припадника другог пола.

Посланичка група којој припада право да предложи четири лица у стални састав Републичке изборне комисије дужна је да предложи по два припадника оба пола.

Посланичка група којој припада право да предложи пет лица у стални састав Републичке изборне комисије дужна је да предложи три припадника једног пола и два припадника другог пола.

Предлог посланичке групе којој припада право да предложи више од пет лица у стални састав Републичке изборне комисије мора да садржи најмање 40% припадника мање заступљеног пола међу предложеним лицима.

Жалба против одлуке о именовању члана и заменика члана Републичке изборне комисије у сталном саставу

Члан 20.

Против одлуке о именовању члана и заменика члана Републичке изборне комисије у сталном саставу сваки подносилац проглашене изборне листе која је освојила мандате у постојећем сазиву Народне скупштине и сваки бирач могу поднети жалбу Управном суду преко Народне скупштине у року од седам дана од дана њеног објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Народна скупштина дужна је да у року од 24 часа од пријема жалбе достави Управном суду жалбу и све списе тог предмета.

Управни суд доноси одлуку по жалби у року од седам дана од пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Учесници у раду Републичке изборне комисије без права одлучивања

Члан 21.

Учесници у раду Републичке изборне комисије без права одлучивања су секретар Републичке изборне комисије, заменик секретара Републичке изборне комисије и два учесника задужена за послове статистике.

Секретара и заменика секретара Републичке изборне комисије именује Народна скупштина на предлог председника Народне скупштине из реда запослених у Служби Народне скупштине.

Учеснике задужене за послове статистике именује Народна скупштина на предлог републичког органа надлежног за послове статистике.

За учесника у раду Републичке изборне комисије без права одлучивања може да буде именовано само оно лице које има изборно право и није народни посланик, нити кандидат за народног посланика.

За секретара и заменика секретара Републичке изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

Одредбе овог закона којима се уређује престанак функције у органу за спровођење избора примењују се и на учеснике у раду Републичке изборне комисије без права одлучивања.

Републичка изборна комисија у проширеном саставу

Члан 22.

Члана и заменика члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу именује Републичка изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе који мора бити достављен најкасније седам дана пре дана гласања.

Републичка изборна комисија дужна је да донесе решење о предлогу за именовање члана и заменика члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу у року од 24 часа од пријема предлога.

Решење о именовању члана и заменика члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу примењује се од наредног дана од дана када је донето.

Члан, односно заменик члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу који је разрешен, односно којем је функција престала по сили закона може се променити на захтев подносиоца проглашене изборне листе на чији предлог је именован само док Републичка изборна комисија ради у проширеном саставу.

Републичка изборна комисија ради у проширеном саставу док укупан извештај о резултатима избора не постане коначан.

Приговор против решења о предлогу за именовање члана и заменика члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу

Члан 23.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именовање члана и заменика члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу подносилац предлога може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији Републичке изборне комисије (у даљем тексту: веб-презентација).

Против решења о именовању члана и заменика члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе, регистрована политичка странка и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Надлежност Републичке изборне комисије

Члан 24.

Републичка изборна комисија:

- 1) стара се о законитом спровођењу избора;
- 2) прописује упутства за спровођење изборних радњи;
- 3) објављује роковник за вршење изборних радњи;
- 4) прописује обрасце за спровођење изборних радњи;
- 5) прати примену и даје мишљења у вези с применом овог закона;
- 6) именује, разрешава и констатује престанак функције члана и заменика члана органа за спровођење избора, у складу са овим законом;
- 7) прописује јединствене стандарде за изборни материјал;
- 8) обезбеђује изборни материјал за спровођење избора;
- 9) прописује начин примопредаје изборног материјала пре и после гласања;
- 10) одређује бирачка места, у складу са овим законом;
- 11) одлучује о поднетој изборној листи;
- 12) саставља и објављује приручник за практичну примену правила која уређују како бирачки одбори спроводе гласање и утврђују резултате гласања на бирачком месту;
- 13) прописује начин праћења излазности бирача на гласање;
- 14) прописује програме обука и спроводи обуке чланова и заменика чланова локалних изборних комисија и бирачких одбора;
- 15) информисе и едукује бираче о начину остваривања изборног права, као и друге учеснике у изборном поступку;
- 16) одлучује о приговорима, у складу са овим законом;
- 17) ближе прописује начин подношења приговора и поступање по приговорима у Републичкој изборној комисији;
- 18) утврђује резултате избора, доноси и објављује укупан извештај о резултатима избора;
- 19) усклађује и надзире рад органа за спровођење избора;
- 20) прописује кодекс понашања чланова и заменика чланова органа за спровођење избора;
- 21) подноси Народној скупштини извештај о спроведеним изборима;
- 22) обавља и друге послове предвиђене овим законом.

У вршењу надзора над радом локалних изборних комисија Републичка изборна комисија је овлашћена да по службеној дужности поништи одлуку локалне изборне комисије донету супротно одредбама овог закона.

Обрасце који су потребни за подношење изборне листе Републичка изборна комисија прописује у року од три дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Републичка изборна комисија доноси свој пословник.

Упутство за спровођење изборних радњи и Пословник Републичке изборне комисије објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Објављивање одлука Републичке изборне комисије

Члан 25.

Одлуке Републичке изборне комисије објављују се на веб-презентацији без одлагања, а најкасније у року од 24 часа од завршетка седнице на којој су одлуке донете.

На веб-презентацији мора бити назначен датум и време објављивања одлуке.

Одлуке Републичке изборне комисије објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије” када је то предвиђено законом.

Када донесе и објави одлуку по захтеву, Републичка изборна комисија је дужна да подносиоца захтева телефоном или електронском поштом обавести о томе да је одлука по његовом захтеву донета и објављена на веб-презентацији.

Ако је донета одлука Републичке изборне комисије по захтеву, подносилац захтева може тражити да му се писмени отправак те одлуке уручи у седишту Републичке изборне комисије или пошаље поштом.

Време када је подносилац захтева обавештен телефоном или електронском поштом да је донета и објављена одлука по његовом захтеву, односно време када му је уручен писмени отправак одлуке у седишту Републичке изборне комисије или послат поштом не утиче на рачунање рока у којем може да поднесе правна средства против те одлуке.

Јавност рада Републичке изборне комисије

Члан 26.

Рад Републичке изборне комисије је јаван.

Јавност рада Републичке изборне комисије обезбеђује се тако што Републичка изборна комисија на веб-презентацији преноси своје седнице и конференције за медије и објављује записнике са својих седница, обезбеђује за средства јавног обавештавања аудио и видео сигнал који им омогућава да преносе њене седнице, омогућава заинтересованим домаћим, страним и међународним организацијама и удружењима (посматрачи) да прате њен рад и на други начин у складу са законом и Пословником Републичке изборне комисије.

3. Локална изборна комисија

Локална изборна комисија у сталном саставу

Члан 27.

Локалне изборне комисије су општинске изборне комисије, градске изборне комисије и изборне комисије градских општина Града Београда.

Локална изборна комисија у сталном саставу именује се у складу са законом којим се уређују локални избори.

Ако се након расписивања избора промене одборничке групе, скупштина града, општине, односно градске општине не може именовати нову локалну изборну комисију пре окончања избора.

Посебан случај образовања локалне изборне комисије у сталном саставу

Члан 28.

Ако на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу у скупштини града, односно општине не постоји локална изборна комисија, Републичка изборна комисија у року од седам дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу решењем образује локалну изборну комисију у сталном саставу као орган за спровођење избора за територију тог града, односно општине.

Локална изборна комисија у сталном саставу коју образује Републичка изборна комисија има председника, шест чланова и њихове заменике, који се именују на предлог посланичких група сразмерно њиховој заступљености у Народној скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Посланичка група која има више од половине од укупног броја народних посланика предлаже председника, заменика председника, два члана и два заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу коју образује Републичка изборна комисија, док преостале чланове и заменике чланова у локалној изборној комисији у сталном саставу предлажу остале посланичке групе сразмерно њиховој заступљености у укупном броју народних посланика који припадају посланичким групама.

Републичка изборна комисија може локалној изборној комисији у сталном саставу коју образује својим решењем поверити надлежност за више јединица локалне самоуправе у којима не постоје локалне изборне комисије.

За председника и заменика председника изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

Када образује локалну изборну комисију у сталном саставу, Републичка изборна комисија на предлог начелника управног округа именује секретара и заменика секретара локалне изборне комисије у сталном саставу, који учествују у њеном раду без права одлучивања.

За секретара и заменика секретара локалне изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

Предлагање члана и заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу

Члан 29.

Посланичком групом у смислу предлагања члана и заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу коју образује Републичка изборна комисија сматра се и народни посланик појединац или група народних посланика која броји мање од оног броја народних посланика који је потребан за образовање посланичке групе:

- 1) ако су сви ти народни посланици изабрани са исте изборне листе;
- 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање посланичке групе;
- 3) ако нико од њих није приступио некој посланичкој групи;
- 4) ако су сви ти народни посланици потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу.

У сврху образовања локалне изборне комисије у сталном саставу Републичка изборна комисија благовремено прописује и објављује на веб-презентацији распоред места по којем посланичке групе предлажу чланове и заменике чланова те локалне изборне комисије.

Ако посланичка група не достави благовремено предлог за именовање члана, односно заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу, Републичка изборна комисија у локалну изборну комисију у сталном саставу именује лице које предложи начелник управног округа.

Када предлаже кандидата за члана, заменика члана, секретара и заменика секретара локалне изборне комисије, овлашћени предлагач, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у локалној изборној комисији и има искуство у спровођењу избора.

Локална изборна комисија у проширеном саставу

Члан 30.

Члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу именује локална изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе, који мора бити достављен најкасније седам дана пре дана гласања.

Локална изборна комисија дужна је да донесе решење о предлогу за именовање члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу у року од 24 часа од пријема предлога.

Решење о именовању члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу примењује се од наредног дана од дана када је донето.

Члан односно заменик члана локалне изборне комисије у проширеном саставу који је разрешен, односно којем је функција престала по сили закона може се променити на захтев подносиоца проглашене изборне листе на чији предлог је именован само док локална изборна комисија ради у проширеном саставу.

Локална изборна комисија ради у проширеном саставу док збирни извештај о резултатима гласања не постане коначан.

Приговор против решења о предлогу за именовање члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу

Члан 31.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именовање члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу подносилац предлога може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовању члана, односно заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Надлежност локалне изборне комисије

Члан 32.

Локална изборна комисија:

- 1) организује техничку припрему за изборе;

- 2) именује, разрешава и констатује престанак функције чланова и заменика чланова органа за спровођење избора, у складу са овим законом;
- 3) одређује бирачка места, у складу са овим законом;
- 4) одлучује о захтевима за поништавање гласања на бирачком месту због неправилности током спровођења гласања;
- 5) прима изборни материјал од Републичке изборне комисије и предаје га бирачким одборима;
- 6) преузима изборни материјал од бирачких одбора по завршетку гласања;
- 7) пружа подршку бирачким одборима приликом спровођења гласања;
- 8) обавештава Републичку изборну комисију о току гласања;
- 9) доноси збирни извештај о резултатима гласања са бирачких места која се налазе на њеној територији;
- 10) обавља друге послове у складу са законом и актима Републичке изборне комисије.

Објављивање и достављање одлука локалне изборне комисије

Члан 33.

Одлуке локалне изборне комисије објављују се на веб-презентацији без одлагања, а најкасније у року од 24 часа од завршетка седнице на којој су одлуке донете, на начин који прописује Републичка изборна комисија.

Сваку одлуку коју доноси у вези са спровођењем избора локална изборна комисија дужна је да без одлагања достави Републичкој изборној комисији у писменом облику и електронским путем на начин који прописује Републичка изборна комисија.

Када донесе и објави одлуку по захтеву, локална изборна комисија је дужна да подносиоца захтева телефоном или електронском поштом обавести да је одлука по његовом захтеву донета и објављена на веб-презентацији.

Ако је одлука локалне изборне комисије донета по захтеву, подносилац захтева може тражити да му се писмени отправак те одлуке уручи у седишту локалне изборне комисије или пошаље поштом.

Време када је подносилац захтева обавештен телефоном или електронском поштом да је донета и објављена одлука по његовом захтеву, односно време када му је уручен писмени отправак одлуке у седишту локалне изборне комисије или послат поштом не утиче на рачунање рока у којем може да поднесе правна средства против те одлуке

4. Бирачки одбор

Именовање и трајање функције члана и заменика члана бирачког одбора

Члан 34.

Чланови и заменици чланова бирачког одбора морају бити именовани најкасније десет дана пре дана гласања.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачких одбора може се поднети најкасније 15 дана пре дана гласања.

Функција члана и заменика члана бирачког одбора почиње од дана објављивања решења о њиховом именовану, а престаје када се преда изборни материјал после гласања и изврши контрола записника о раду бирачког одбора, као и у другим случајевима који су предвиђени законом.

Бирачки одбор у сталном саставу

Члан 35.

Бирачки одбор у сталном саставу чине председник, два члана, заменик председника и два заменика члана које именује локална изборна комисија на предлог посланичких група.

Поступак предлагања члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу ближе уређује Републичка изборна комисија.

Када предлаже кандидата за председника и заменика председника бирачког одбора, посланичка група, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у бирачком одбору и има искуство у спровођењу избора.

Мерила за именовање бирачког одбора у сталном саставу

Члан 36.

Број председника, заменика председника, чланова и заменика чланова свих бирачких одбора у сталном саставу на територији одређене локалне изборне комисије који припада посланичкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у Народној скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Посланичка група која на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу има више од половине од укупног броја народних посланика предлаже у једној половини бирачких одбора председника и два заменика члана, а у другој половини бирачких одбора предлаже заменика председника, једног члана и заменика другог члана, док се преостала места у бирачким одборима расподељују осталим посланичким групама сразмерно њиховој заступљености у Народној скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Ниједна посланичка група не може на једном бирачком месту да предложи и председника и заменика председника бирачког одбора.

На основу законом прописаних мерила, Републичка изборна комисија за територију сваке локалне изборне комисије благовремено прописује и објављује на веб-презентацији распоред места по којем посланичке групе предлажу чланове и заменике чланова бирачких одбора у сталном саставу.

Посланичком групом у смислу предлагања члана бирачких одбора у сталном саставу сматра се народни посланик појединац или група народних посланика која броји мање од оног броја народних посланика који је потребан за образовање посланичке групе:

- 1) ако су сви ти народни посланици изабрани са исте изборне листе;
- 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање посланичке групе;
- 3) ако нико од њих није приступио некој посланичкој групи;
- 4) ако су сви ти народни посланици потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу

Члан 37.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу посланичка група доставља локалним изборним комисијама на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија.

Ако посланичка група не достави благовремено предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу, локална изборна комисија у бирачки одбор у сталном саставу именује лице које предложи начелник општинске, односно градске управе.

Када предлаже члана, односно заменика члана у бирачки одбор у сталном саставу, начелник општинске, односно градске управе, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у бирачком одбору и има искуство у спровођењу избора.

Бирачки одбори у сталном саставу у иностранству и у заводима за извршење кривичних санкција

Члан 38.

Члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу у иностранству именује Републичка изборна комисија на предлог министарства надлежног за спољне послове, по могућности, из реда бирача који имају боравиште у иностранству, а председник бирачког одбора именује се из реда запослених у дипломатско-конзуларном представништву Републике Србије у иностранству (у даљем тексту: дипломатско-конзуларно представништво).

Члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу у заводу за извршење кривичних санкција именује Републичка изборна комисија на предлог министарства које је надлежно за правосуђе, а ниједан међу њима не може да буде лице које ради у том министарству или које гласа у заводу.

Бирачки одбор у проширеном саставу

Члан 39.

Члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу именује локална изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе.

Члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу у иностранству и у заводима за извршење кривичних санкција именује Републичка изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе доставља на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија.

Поступак предлагања члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу ближе уређује Републичка изборна комисија.

Приговор против решења о именовању члана и заменика члана бирачког одбора

Члан 40.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора подносилац предлога може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб- презентацији.

Против решења о именовану члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу подносилац проглашене изборне листе, посланичка група и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовану члана, односно заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Промена члана бирачког одбора

Члан 41.

Члан, односно заменик члана бирачког одбора у сталном саставу може се променити на захтев овлашћеног предлагача најкасније три дана пре дана гласања.

Изузетно, председник и заменик председника бирачког одбора могу се променити најкасније до отварања бирачког места ради гласања ако умру, разболе се или изгубе изборно право.

Решење о промени члана, односно заменика члана бирачког одбора доноси комисија која га је именovala у бирачки одбор, односно члан комисије кога она за то овласти.

III. ИЗБОРНИ МАТЕРИЈАЛ

Општа правила

Члан 42.

За спровођење избора користи се изборни материјал израђен у складу са овим законом и упутством Републичке изборне комисије.

Републичка изборна комисија обезбеђује гласачки листић, контролни лист за проверу исправности гласачке кутије (у даљем тексту: контролни лист), извод из бирачког списка, збирну изборну листу кандидата за народне посланике (у даљем тексту: збирна изборна листа), образац записника о раду бирачког одбора, гласачку кутију, параван за обезбеђивање тајности гласања (у даљем тексту: параван), спреј за обележавање прста бирача, УВ-лампу и остали материјал потребан за спровођење гласања.

Одлуку којом утврђује боју гласачког листића и боју контролног листа Републичка изборна комисија објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Гласачки листић и контролни лист не могу бити исте боје.

Гласачки листићи и остали изборни материјал штампају се у штампарији Јавног предузећа „Службени гласник” (у даљем тексту: штампарија).

Гласачки листић

Члан 43.

Гласачки листић садржи:

- 1) назив избора и датум гласања;
- 2) редни број који се ставља испред назива изборне листе;
- 3) називе изборних листа према редоследу утврђеном на збирној изборној листи са именом и презименом првог кандидата са изборне листе;

4) напомену да се гласа само за једну изборну листу и то тако што се заокружи редни број испред назива те листе;

5) напомену да је гласање тајно, да се обавља иза паравана за гласање и да након што попуни гласачки листић, бирач треба да га пресавије тако да се не види како је попуњен и да га тако пресавијеног убаца у гласачку кутију;

6) отисак печата Републичке изборне комисије.

Употреба језика и писама

Члан 44.

Текст гласачког листића штампа се на српском језику, ћириличким писмом.

За општине, односно градове у којима је на дан расписивања избора у службеној употреби језик националне мањине, текст гласачког листића штампа се на српском језику, ћириличким писмом, а испод тог текста штампа се текст на језику и писму националне мањине истим обликом и величином слова.

Ако је у општини, односно граду на дан расписивања избора у службеној употреби више језика националних мањина, текст на језицима националних мањина исписује се после текста на српском језику по азбучном реду назива језика националне мањине.

Број гласачких листића

Члан 45.

Број гласачких листића који се штампају мора да буде једнак укупном броју бирача који су уписани у бирачки списак.

Републичка изборна комисија одлуком која се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије” утврђује број гласачких листића који се штампа.

Штампање гласачких листића

Члан 46.

Гласачки листићи се штампају на папиру заштићеном воденим жигом.

Републичка изборна комисија одлуком утврђује облик и изглед гласачког листића, а саставни део те одлуке је и узорак гласачког листића.

На основу овереног узорка гласачког листића штампарија врши припрему за штампање гласачких листића.

Први примерци гласачких листића се на лицу места уништавају све док се не одштампа гласачки листић који испуњава потребне графичке стандарде.

Први одштампани гласачки листић који испуњава потребне графичке стандарде упоређује са овереним узорком гласачког листића председник Републичке изборне комисије или лице које он за то овласти.

Пошто утврди да је одштампани примерак гласачког листића подударан са овереним узорком, председник Републичке изборне комисије или лице које он за то овласти својим потписом одобрава да се штампа гласачки листић у утврђеном броју примерака.

Уништавање гласачких листића који су технички вишак и материјала за припремање штампања гласачких листића

Члан 47.

Одмах пошто се заврши штампање, у присуству најмање три овлашћена члана, односно заменика члана Републичке изборне комисије који су именовани на предлог различитих овлашћених предлагача уништавају се сви гласачки листићи који су технички вишак, као и сав материјал који је служио за припрему штампања гласачких листића, о чему се сачињава записник.

Када се одређују чланови, односно заменици чланова Републичке изборне комисије који присуствују уништавању гласачких листића који су технички вишак и материјала који је служио за припрему штампања гласачких листића, најмање један члан, односно заменик члана Републичке изборне комисије мора бити представник опозиционе изборне листе (изборна листа чији подносилац није парламентарна странка, односно изборна листа чији подносилац није део парламентарне већине на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу).

Надзор над штампањем и примопредајом гласачких листића

Члан 48.

Републичка изборна комисија контролише штампање гласачких листића.

Представници подносилаца изборних листа и представници домаћих и страних посматрача имају право да присуствују штампању, бројању и паковању гласачких листића и њиховом достављању Републичкој изборној комисији, локалним изборним комисијама и бирачким одборима пре и после гласања.

Републичка изборна комисија дужна је да благовремено обавести подносиоце изборних листа и домаће и стране посматраче о томе где и када почиње штампање гласачких листића, где и када се гласачки листићи предају локалним изборним комисијама, као и о томе где и када се гласачки листићи предају бирачким одборима.

Ускраћивање права на надзор над штампањем и примопредајом гласачких листића

Члан 49.

Представник Републичке изборне комисије који је овлашћен да контролише штампање гласачких листића може представнику проглашене изборне листе и представнику домаћег или страног посматрача ускратити право да надзире штампање гласачких листића ако омета штампање и паковање гласачких листића или ако се не придржава прописаних мера заштите у штампарији, о чему се сачињава службена белешка која се одмах доставља Републичкој изборној комисији.

Представник Републичке изборне комисије, локалне изборне комисије и бирачког одбора који су овлашћени за вршење послова примопредаје гласачких листића пре и после гласања могу представнику проглашене изборне листе и представнику домаћег или страног посматрача ускратити право да посматра примопредају гласачких листића ако омета примопредају гласачких листића, о чему се сачињава службена белешка која се одмах доставља Републичкој изборној комисији.

Против одлуке да се представнику проглашене изборне листе и представнику посматрача ускрати право на надзор над штампањем гласачких листића, односно право на посматрање примопредаје гласачких листића,

посматрач, односно подносилац проглашене изборне листе чијем представнику је ускраћено право на надзор или на посматрање може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од када је представнику ускраћено право на надзор, односно на посматрање.

Гласачка кутија

Члан 50.

За гласање на изборима користи се провидна гласачка кутија са покретним поклопцем који има отвор за убацивање гласачких листића.

Републичка изборна комисија ближе прописује облик и димензије гласачке кутије.

Спреј за обележавање прста бирача

Члан 51.

Као знак да је бирач гласао обележава се прст бирача спрејом од специјалног нерастворљивог УВ-мастила, видљивог под светлошћу УВ-лампе.

Параван

Члан 52.

Републичка изборна комисија прописује облик и димензије паравана и начин на који се они постављају на бирачком месту.

Чување изборног материјала након завршетка избора

Члан 53.

Гласачки листићи, контролни листови и изводи из бирачког списка чувају се годину дана од дана објављивања укупног извештаја о резултатима избора.

Остали изборни материјал и документација у вези са спровођењем избора чува се у складу са прописима којима се уређује чување архивске грађе и документарног материјала.

Право на увид у изборни материјал након завршетка гласања

Члан 54.

Представник подносиоца проглашене изборне листе и кандидат за народног посланика имају право да у року од пет дана од дана гласања изврше увид у изборни материјал у службеним просторијама локалне изборне комисије, укључујући изводе из бирачког списка, записнике о раду бирачких одбора и гласачке листиће.

Увид у изборни материјал са бирачких места у иностранству врши се у службеним просторијама Републичке изборне комисије.

Када се врши увид у изборни материјал, забрањено је да се снимају, фотографишу и бележе подаци о бирачима из извода из бирачког списка, као и да се копирају изводи из бирачког списка.

Републичка изборна комисија ближе прописује начин остваривања права на увид у изборни материјал.

Правила која се односе на остваривање права на увид представника подносиоца проглашене изборне листе и кандидата за народног посланика примењују се и на захтеве за увид у изборни материјал по основу других закона, као и на захтеве за увид у изборни материјал у складу са одредбама овог закона које уређују контролу записника о раду бирачког одбора коју врше

чланови Републичке изборне комисије и локалне изборне комисије и контролу записника о раду бирачког одбора по узорку.

Информација о евидентирању у изводу из бирачког списка

Члан 55.

Бирач има право да затражи од локалне изборне комисије информацију о томе да ли је у изводу из бирачког списка евидентирано да је гласао на изборима.

Републичка изборна комисија надлежна је за давање информације о томе да ли је евидентирано у изводу из бирачког списка да је бирач гласао на бирачком месту у иностранству.

Републичка изборна комисија прописује начин остваривања права на информацију о томе да ли је евидентирано да је неки бирач гласао.

IV. БИРАЧКА МЕСТА

Надлежност за одређивање бирачких места

Члан 56.

Локална изборна комисија одређује бирачка места на основу предлога општинских, односно градских управа најкасније десет дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Републичка изборна комисија одређује бирачка места у заводима за извршење кривичних санкција на предлог министарства надлежног за правосуђе и бирачка места у иностранству на предлог министарства надлежног за спољне послове најкасније 20 дана пре дана гласања.

Бирачка места на којима гласају лица која се на дан гласања налазе на одслужењу војног рока, на војној вежби или на школовању у јединицама или установама Војске Србије утврђује Републичка изборна комисија на предлог министарства надлежног за вођење бирачког списка, који оно сачињава у сарадњи са општинским, односно градским управама на основу података које им доставља министарство надлежно за одбрану.

Начин одређивања бирачких места

Члан 57.

Бирачко место одређује се тако да буде приступачно бирачима и да им омогући да без тешкоћа гласају.

Бирачко место се, по могућности, одређује за гласање највише 2.500, а најмање 100 бирача.

У изузетним случајевима, бирачко место се уз сагласност Републичке изборне комисије може одредити и за више од 2.500 бирача ако не постоје услови да се отвори више бирачких места, односно за мање од 100 бирача ако би због просторне удаљености или неповољног географског положаја становницима одређеног места било знатно отежано гласање на другом бирачком месту.

За свако бирачко место одређује се број бирачког места, назив бирачког места, адреса бирачког места и подручје с којег гласају бирачи на том бирачком месту (улица, село, заселак, насеље и сл.).

Начин одређивања бирачких места ближе прописује Републичка изборна комисија.

Просторије за гласање

Члан 58.

За бирачка места се одређују просторије у објектима у јавној својини, а само изузетно и просторије у објектима у приватној својини.

За бирачко место не може бити одређена просторија у верском објекту, објекту у власништву политичке странке или објекту који користи политичка странка, као ни у објекту у власништву кандидата за народног посланика или члана његове породице.

Сви објекти у којима се налазе просторије одређене као бирачка места, без обзира да ли су у јавној или приватној својини сматрају се док траје гласање објектима у јавној употреби у смислу закона који уређује кретање уз помоћ пса водича.

V. ТОК ИЗБОРНОГ ПОСТУПКА

1. Расписивање избора

Надлежност за расписивање избора

Члан 59.

Изборе расписује председник Републике.

Одлука о расписивању избора ступа на снагу оног дана када је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Рокови за расписивање избора и гласање

Члан 60.

Одлука о расписивању избора доноси се 90 дана пре него што истекну четири године од дана када је конституисана Народна скупштина.

Од дана расписивања избора до дана гласања не може проћи мање од 45 ни више од 60 дана.

Садржина одлуке о расписивању избора

Члан 61.

Одлуком о расписивању избора одређује се дан гласања.

Као дан гласања одређује се нерадни дан.

2. Подношење изборне листе

Подносилац изборне листе

Члан 62.

Изборну листу може поднети политичка странка уписана у Регистар политичких странака (у даљем тексту: политичка странка), коалиција политичких странака и група грађана.

Изборну листу не може поднети коалиција коју чини политичка странка и група грађана.

Политичка странка као подносилац изборне листе

Члан 63.

Изборну листу у име политичке странке подноси заступник уписан у Регистар политичких странака или лице које он за то овласти.

Овлашћење за подношење изборне листе даје се у писменом облику, а потпис на овлашћењу не мора да буде оверен.

Коалиција политичких странака као подносилац изборне листе

Члан 64.

Коалицију политичких странака (у даљем тексту: коалиција) образују најмање две политичке странке споразумом (у даљем тексту: коалициони споразум) који се закључује у форми јавно оверене (легализоване) исправе.

Коалициони споразум обавезно садржи:

- 1) назив коалиције;
- 2) навод да се коалиција образује ради подношења изборне листе за учешће на изборима за народне посланике;
- 3) назив изборне листе;
- 4) податке о највише два лица која се овлашћују за подношење изборне листе (име и презиме, ЈМБГ, место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);
- 5) назначење политичке странке и податке о лицу које је одговорно за финансијско пословање, подношење извештаја, поштовање обавеза, забрана и ограничења прописаних законом којим се уређује финансирање политичких активности, за вођење књига и контакт са Агенцијом за спречавање корупције (име и презиме, ЈМБГ, место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);
- 6) датум закључења коалиционог споразума.

Коалициони споразум мора да буде закључен и оверен након ступања на снагу одлуке о расписивању избора, а пре почетка прикупљања потписа бирача за подршку изборној листи.

Група грађана као подносилац изборне листе

Члан 65.

Групу грађана образује најмање десет бирача споразумом који се закључује у форми јавно оверене (легализоване) исправе.

Споразум о образовању групе грађана обавезно садржи:

- 1) назив групе грађана;
- 2) навод да се група грађана образује ради подношења изборне листе за учешће на изборима за народне посланике;
- 3) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта бирача који образују групу грађана;
- 4) назив изборне листе;
- 5) податке о највише два лица која се овлашћују за подношење изборне листе (име и презиме, ЈМБГ, место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);
- 6) податке о лицу које је одговорно за финансијско пословање, подношење извештаја, поштовање обавеза, забрана и ограничења прописаних законом којим се уређује финансирање политичких активности, за вођење књига и контакт са Агенцијом за спречавање корупције (име и презиме, ЈМБГ,

место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);

7) датум закључења споразума о образовању групе грађана.

Споразум о образовању групе грађана мора да буде закључен и оверен након ступања на снагу одлуке о расписивању избора, а пре почетка прикупљања потписа бирача за подршку изборној листи.

Положај лица које је овлашћено за подношење изборне листе

Члан 66.

Подносилац изборне листе може овластити највише два лица за подношење изборне листе.

Ако није другачије одређено актом којим су за подношење изборне листе овлашћена два лица, свако од њих може самостално предузимати радње на које је овлашћен.

Лице које је овлашћено за подношење изборне листе може у име подносиоца изборне листе да врши и друге радње у изборном поступку уколико подносилац изборне листе није другачије одредио актом којим му даје то овлашћење.

Опозивање и сужавање овлашћења за подношење изборне листе и за предузимање других радњи у изборном поступку почиње да производи правно дејство када Републичка изборна комисија прими писмено обавештење о томе.

Лице овлашћено за подношење изборне листе може своје овлашћење пренети на друго лице уколико подносилац изборне листе није другачије одредио актом којим се даје овлашћење.

Назив подносиоца изборне листе

Члан 67.

Политичка странка у изборној листи као назив подносиоца листе наводи свој пуни и/или скраћени назив под којим је уписана у Регистар политичких странака.

Коалиција у изборној листи као назив подносиоца изборне листе наводи назив утврђен коалиционим споразумом који мора да почиње речју: Коалиција.

Група грађана у изборној листи као назив подносиоца изборне листе наводи назив утврђен споразумом о образовању групе грађана који мора да почиње речима: Група грађана.

Назив групе грађана не може да садржи реч „странка” или „партија” ни у једном падежу.

Назив коалиције или групе грађана може да садржи име и презиме физичког лица или назив правног лица ако се оно с тим сагласи у писменој форми, при чему се узима да се физичко лице тиме што је потписало изборну листу, коалициони споразум, споразум о образовању групе грађана или овлашћење за закључење тих споразума сагласило и с тиме да се његово име употреби у називу подносиоца изборне листе.

Назив изборне листе

Члан 68.

Политичка странка у изборној листи наводи назив своје листе, док коалиција и група грађана у изборној листи наводе назив листе који је утврђен коалиционим споразумом, односно споразумом о образовању групе грађана.

Назив изборне листе може да садржи и назив правног лица ако се правно лице с тим сагласи у писменој форми.

Назив изборне листе коју подноси група грађана не може да садржи реч „странка” или „партија” ни у једном падежу.

Носилац листе

Члан 69.

Назив изборне листе може да садржи име и презиме једног или више физичких лица (носилац листе) ако се они с тиме сагласе у писменој форми, при чему се узима да се лице тиме што је потписало изборну листу, овлашћење за подношење изборне листе, коалициони споразум, споразум о образовању групе грађана или овлашћење за закључење тих споразума сагласило и с тиме да се његово име употреби у називу изборне листе.

Назив изборне листе може уз име носиоца листе да садржи његов надимак или општепознати псеудоним.

Назив изборне листе не може да садржи имена историјских или измишљених личности.

Носилац листе може, али не мора бити кандидат за посланика на тој изборној листи.

Носилац листе може бити и лице које је кандидат за други државни орган, односно кандидат или носилац листе за избор органа аутономне покрајине или јединица локалне самоуправе за који се истовремено спроводе избори.

Исто лице не може бити носилац двеју изборних листа, нити може бити носилац једне изборне листе, а кандидат за народног посланика на другој изборној листи.

Рок за подношење изборне листе и њена садржина

Члан 70.

Изборна листа подноси се непосредно Републичкој изборној комисији у писменом и електронском облику на прописаном обрасцу, а најкасније 20 дана пре дана гласања.

Изборна листа садржи назив подносиоца изборне листе, назив изборне листе, редни број кандидата за народног посланика, као и име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта за сваког кандидата за народног посланика, име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона, адресу за пријем електронске поште и потпис лица које подноси изборну листу.

Ако изборну листу подноси коалиција, у изборној листи се за сваког кандидата за народног посланика наводи пун или скраћени назив политичке странке која га је кандидовала.

Након проглашења изборне листе, подносилац изборне листе не може да мења распоред кандидата на изборној листи.

Документација која се доставља уз изборну листу

Члан 71.

Приликом подношења изборне листе Републичкој изборној комисији обавезно се доставља и следећа документација:

1) писмена сагласност сваког кандидата да прихвата кандидатуру за народног посланика на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија, а

која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта;

2) исправа о очитаној личној карти са микроконтролером (чипом), односно фотокопија личне карте без микроконтролера за сваког кандидата за народног посланика;

3) најмање 10.000 писмених изјава бирача да подржавају изборну листу на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија које су оверене пре истека рока за подношење изборне листе и које садрже име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта за сваког бирача;

4) списак бирача који су потписали поднете изјаве да подржавају изборну листу у електронском облику на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија, а који садржи презиме и име бирача, његов ЈМБГ и податке о оверитељу који је оверио потпис на изјави;

5) писмена сагласност носиоца листе да се у називу изборне листе употреби његово лично име, која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта ако изборна листа у свом називу садржи његово лично име и ако он није потписао други документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се његово лично име употреби у називу изборне листе;

6) писмена сагласност правног лица да се у називу изборне листе употреби његов назив, која садржи назив и седиште правног лица које ту сагласност даје;

7) овлашћење да се у име политичке странке поднесе изборна листа ако је не подноси заступник уписан у Регистар политичких странака, које се даје у писменом облику, а које садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта овлашћеног лица;

8) коалициони споразум ако изборну листу подноси коалиција;

9) овлашћење да се у име политичке странке закључи коалициони споразум ако га није закључио заступник уписан у Регистар политичких странака, које се даје у писменом облику, а које садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта овлашћеног лица;

10) споразум о образовању групе грађана ако изборну листу подноси група грађана;

11) писмена сагласност да се у називу коалиције, односно групе грађана употреби лично име физичког лица или назив правног лица, која садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта физичког лица, односно назив и седиште правног лица које ту сагласност даје ако коалиција, односно група грађана у свом називу садржи лично име тог физичког лица, односно назив тог правног лица и ако то физичко лице није потписало неки документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се његово лично име употреби у називу коалиције, односно групе грађана.

Прикупљање потписа бирача који подржавају изборну листу

Члан 72.

Бирач може потписом подржати више изборних листа.

Изјава бирача да подржава изборну листу оверава се код јавног бележника или у општинској, односно градској управи, а у општинама, односно градовима где нису именовани јавни бележници изјаву бирача да подржава

изборну листу може оверити и основни суд, судска јединица или пријемна канцеларија основног суда.

Износ накнаде за оверу потписа бирача који подржава изборну листу утврђује министарство надлежно за правосуђе.

Оверена изјава бирача да подржава изборну листу пуноважна је и када су учињене омашке приликом попуњавања обрасца изјаве ако се са сигурношћу може утврдити којој изборној листи је дата подршка и да је изјаву оверио надлежни орган.

Забрањено је да се потписи подршке прикупљају од бирача на њиховом радном месту или да се бирач на било који начин изложи притиску да потписом подржи изборну листу.

Заступљеност полова на изборној листи

Члан 73.

На изборној листи мора бити најмање 40% припадника мање заступљеног пола, тако да међу сваких пет кандидата по редоследу на листи (првих пет места, других пет места и тако до краја) морају бити три припадника једног и два припадника другог пола.

Рок за одлучивање о изборној листи

Члан 74.

Републичка изборна комисија дужна је донесе одлуку о изборној листи у року од 48 часова од њеног подношења.

Проглашење изборне листе

Члан 75.

Републичка изборна комисија решењем проглашава благовремено поднету и уредну изборну листу, уз коју је приложена сва законом прописана документација и која испуњава све законом прописане услове за проглашење.

Изборне листе се проглашавају по редоследу испуњавања услова за проглашење.

Одбацивање изборне листе

Члан 76.

Неблаговремено поднету изборну листу, неуредну изборну листу и изборну листу коју је поднело лице које по закону није овлашћено да предлаже кандидате за народне посланике Републичка изборна комисија одбацује решењем.

Неуредном изборном листом сматра се списак кандидата за народне посланике који није поднет на прописаном обрасцу или који не садржи назив изборне листе или назив подносиоца изборне листе или прописане податке о кандидатима за народне посланике.

Одбијање проглашења изборне листе

Члан 77.

Републичка изборна комисија решењем одбија да прогласи изборну листу ако је за народног посланика предложено лице које нема изборно право, које је кандидат за народног посланика на раније проглашеној изборној листи или које је носилац раније проглашене изборне листе, ако нису поштована законска правила о заступљености полова на изборној листи и ако назив

подносиоца изборне листе и назив изборне листе нису одређени у складу са законом.

Отклањање недостатака

Члан 78.

Ако подносилац изборне листе није приложио сву документацију која се доставља уз изборну листу и ако постоје други недостаци за проглашење изборне листе који не представљају основ за одбацивање или одбијање изборне листе, Републичка изборна комисија доноси закључак којим налаже подносиоцу да те недостатке отклони у року од 48 часова од објављивања тог закључка на веб-презентацији и указује му коју документацију треба да достави, односно шта треба да уради да би отклонио те недостатке и упозорава га на правне последице ако не отклони недостатке у року.

Ако подносилац изборне листе не достави документацију, односно не отклони недостатке на које му је указала закључком, Републичка изборна комисија у року од 24 часа од истека рока за поступање по закључку доноси решење којим одбија да прогласи ту изборну листу.

Ако подносилац изборне листе отклони све недостатке на које му је указала закључком, Републичка изборна комисија мора у року од 24 часа од отклањања недостатака да донесе решење којим проглашава ту изборну листу.

Приговори против одлука о изборној листи

Члан 79.

Против решења о одбијању да се прогласи изборна листа и решења о одбацивању изборне листе подносилац изборне листе може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о проглашењу изборне листе кандидат за народног посланика на тој изборној листи, лице чије је име садржано у називу те изборне листе, односно у називу подносиоца те изборне листе, политичка странка, подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против закључка којим се налаже подносиоцу да отклони недостатке изборне листе није дозвољен приговор, већ се тај закључак може побијати приговором против решења којим је одлучено о изборној листи.

Право на увид

Члан 80.

Подносилац проглашене изборне листе има право да у року од 48 часова од дана објављивања збирне изборне листе изврши, преко лица које овласти, увид у све поднете изборне листе и документацију поднету уз њих.

Када се врши увид у проглашене изборне листе и документацију која је поднета уз њих, забрањено је снимање, фотографисање и бележење података о личности.

Правила која се односе на остваривање права на увид представника подносиоца проглашене изборне листе примењују се и на захтеве за увид у проглашене изборне листе и документацију која је поднета уз њих по основу других закона.

Повлачење проглашене изборне листе

Члан 81.

Подносилац може повући проглашену изборну листу најкасније до дана када се утврђује збирна изборна листа.

Проглашена изборна листа коју је поднела коалиција може се повући ако се с тим сагласе све странке које су закључиле коалициони споразум, осим ако коалиционим споразумом није другачије одређено.

Проглашена изборна листа коју је поднела група грађана може се повући ако се с тим сагласе сви бирачи који су образовали групу грађана, осим ако споразумом о образовању групе грађана није другачије одређено.

Републичка изборна комисија најкасније до дана када се утврђује збирна изборна листа решењем констатује да је проглашена изборна листа повучена.

Изостављање кандидата са проглашене изборне листе

Члан 82.

Кандидат за народног посланика не може да одустане од кандидатуре након што је донето решење о проглашењу изборне листе.

Ако кандидат за народног посланика умре или изгуби изборно право након што је донето решење о проглашењу изборне листе, подносилац изборне листе не може предложити новог кандидата, а Републичка изборна комисија најкасније до дана када се утврђује збирна изборна листа решењем констатује да место тог кандидата на изборној листи остаје празно.

Проглашена изборна листа не може се оспоравати ако је услед смрти или губитка изборног права нарушено законом прописано правило о заступљености полова на изборној листи.

Збирна изборна листа

Члан 83.

Републичка изборна комисија доноси одлуку којом утврђује збирну изборну листу и објављује је у „Службеном гласнику Републике Србије” најкасније 15 дана пре дана гласања.

Збирна изборна листа садржи све изборне листе са личним именима свих кандидата за народне посланике и подацима о години њиховог рођења, занимању и месту пребивалишта.

Редослед изборних листа на збирној изборној листи утврђује се према редоследу којим су проглашене.

У општини и граду у којима је на дан расписивања избора у службеној употреби језик националне мањине, поред збирне изборне листе која се штампа на српском језику ћириличким писмом, израђује се и збирна изборна листа на језику и писму националне мањине истим обликом и величином слова.

Збирна изборна листа мора бити видно истакнута на бирачком месту за време гласања.

Приговор на збирну изборну листу

Члан 84.

Против одлуке о утврђивању збирне изборне листе подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања те одлуке на веб-презентацији.

Приговором против одлуке о утврђивању збирне изборне листе не може се оспоравати пуноважност проглашене изборне листе.

3. Гласање на бирачком месту

Бирачко место на којем бирач гласа

Члан 85.

Бирач гласа на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка.

Изузетно, бирач може да гласа и ван бирачког места на којем је уписан у извод из бирачког списка у складу са законом.

Позив за гласање

Члан 86.

Општинска, односно градска управа најкасније пет дана пре дана гласања доставља бирачу позив за гласање који садржи: дан и време гласања, број и адресу бирачког места и број под којим је бирач уписан у извод из бирачког списка.

Бирачу који гласа у иностранству позив за гласање доставља дипломатско-конзуларно представништво.

Бирачу који гласа у заводу за извршење кривичних санкција позив за гласање доставља министарство надлежно за правосуђе.

Бирачу који се на дан гласања налази на одслужењу војног рока, на војној вежби или на школовању у јединицама или установама Војске Србије позив за гласање доставља министарство надлежно за одбрану.

Општа правила о раду бирачког одбора

Члан 87.

Бирачки одбор мора да буде на бирачком месту један час пре отварања бирачког места и док траје гласање и утврђивање резултата гласања.

Члан бирачког одбора и његов заменик могу да буду присутни на бирачком месту истовремено или да се смењују.

Потпуност и исправност изборног материјала

Члан 88.

Бирачком одбору се најкасније 24 часа пре дана гласања доставља потребан број гласачких листића, контролни лист, гласачка кутија, збирна изборна листа, образац записника о раду бирачког одбора, образац записника о посматрачима рада бирачког одбора, спреј за обележавање прста бирача, УВ-лампа и други материјал потребан за спровођење гласања на бирачком месту.

Пре почетка гласања бирачки одбор утврђује да ли је примљени изборни материјал потпун и исправан.

Поступање када је изборни материјал непотпун или неисправан

Члан 89.

Ако је примљени изборни материјал непотпун или неисправан, бирачки одбор о томе одмах обавештава локалну изборну комисију.

Ако недостаје извод из бирачког списка, гласачка кутија, контролни лист и други материјал без којег се гласање не може спровести, бирачки одбор не отвара бирачко место.

Ако прими мање гласачких листића од броја бирача који су уписани у извод из бирачког списка, бирачки одбор је дужан да отвори бирачко место.

Бирачки одбор не сме дописивати бираче у извод из бирачког списка, чак ни онда када сматра да је неко лице изостављено очигледном омашком органа надлежног за сачињавање извода из бирачког списка.

Уређење бирачког места

Члан 90.

Просторија за гласање мора бити уређена тако да од улаза у просторију места за обављање изборних радњи буду постављена следећим редоследом: место на коме члан бирачког одбора рукује УВ-лампом, место на коме се утврђује идентитет бирача, место на коме се налази извод из бирачког списка, место на коме члан бирачког одбора рукује спрејом за обележавање прста бирача, место на коме се уручују гласачки листићи, место на којем су постављени паравани и место на којем је постављена гласачка кутија.

О уређењу бирачких места старају се локална изборна комисија, бирачки одбор и општинска, односно градска управа.

О уређењу бирачких места у иностранству старају се бирачки одбор и министарство надлежно за спољне послове.

О уређењу бирачких места у заводима за извршење кривичних санкција старају се бирачки одбор и министарство надлежно за правосуђе.

Ближа правила о уређењу просторије за гласање прописује Републичка изборна комисија.

Трајање гласања на бирачком месту

Члан 91.

Гласање траје непрекидно од 7.00 до 20.00 часова.

Ако је отварање бирачког места одложено или ако је гласање прекинуто дуже од једног часа, гласање се продужава за онолико времена за колико је отварање бирачког места било одложено, односно за онолико времена за колико је прекид гласања трајао.

Бирачко место се затвара пре 20.00 часова када гласају сви бирачи уписани у извод из бирачког списка, а резултати гласања на том бирачком месту не смеју се јавно саопштавати нити истицати на бирачком месту пре 20.00 часова.

Републичка изборна комисија водећи рачуна о разлици у временским зонама одређује време почетка и завршетка гласања на бирачким местима у иностранству, тако да оно траје 13 часова и да се заврши најкасније у 20.00 часова по времену у Републици Србији.

Резултати гласања на бирачким местима у иностранству не смеју се јавно саопштавати нити истицати на бирачком месту пре него што се заврши гласање у Републици Србији.

Исправност гласачке кутије

Члан 92.

Бирачки одбор у присуству бирача који први дође на бирачко место утврђује да је гласачка кутија исправна и празна и то уписује у контролни лист.

Контролни лист потписују бирач који први дође на бирачко место и најмање један члан бирачког одбора.

Бирачки одбор у присуству бирача који први дође на бирачко место убацује попуњен и потписан контролни лист у гласачку кутију, коју након тога печати.

Исправност гласачке кутије не може се проверити у присуству бирача за кога је након провере УВ-лампом утврђено да је изашао на изборе на другом бирачком месту, који нема важећу јавну исправу за утврђивање идентитета, који није уписан у извод из бирачког списка и који је члан бирачког одбора на том бирачком месту.

Гласање на бирачком месту

Члан 93.

Бирачки одбор уручује гласачки листић бирачу за којег је УВ-лампом утврдио да није гласао на другом бирачком месту, којем је утврдио идентитет увидом у његову личну карту или другу одговарајућу јавну исправу с фотографијом и ЈМБГ (нпр. путна исправа, војна легитимација и друга исправа у складу са упутством Републичке изборне комисије) и који је уписан у извод из бирачког списка.

Бирач за кога је након провере УВ-лампом утврђено да има трагове УВ-мастила на прстима, може да гласа ако поднесе на увид решење да је члан бирачког одбора.

Када надлежни члан бирачког одбора заокружи редни број под којим је бирач уписан у извод из бирачког списка и када се бирач потпише у извод из бирачког списка, бирачки одбор му обележава кажипрст десне руке, односно други одговарајући ручни прст спрејом који остаје као ознака најмање 24 часа и уручује му један гласачки листић.

Бирач попуњава гласачки листић иза паравана који је постављен тако да обезбеди потпуну тајност гласања.

Пошто попуни гласачки листић, бирач га пресавија тако да се не види како га је попунио и тако пресавијеног га убацује у гласачку кутију.

Поучавање бирача

Члан 94.

Када бирачу уручи гласачки листић, бирачки одбор је дужан да га поучи да може гласати за једну изборну листу тако што ће заокружити редни број испред назива те изборне листе, да је гласање тајно и да се обавља иза паравана и да након што попуни гласачки листић, бирач треба да га пресавије тако да се не види како је гласачки листић попуњен и да га тако пресавијеног убаци у гласачку кутију.

Бирачки одбор је дужан да посебно упозори бирача да је гласање слободно и да нико нема право да га спречава и приморава да гласа, да га позива на одговорност због тога што јесте или није гласао или да од њега тражи да се изјасни зашто је и за кога је гласао.

Посебна јемства слободног и тајног гласања

Члан 95.

На бирачком месту може бити присутно онолико бирача колико има паравана.

Бирачки одбор је дужан да између паравана остави одговарајући размак и да их постави на одговарајућој удаљености од чланова бирачког одбора и посматрача тако да други бирачи, чланови бирачког одбора и посматрачи не могу видети како бирач попуњава гласачки листић.

Бирачки одбор је дужан да посебно води рачуна о томе да нико не прилази паравану док бирач попуњава гласачки листић.

Није дозвољено да на бирачком месту чланови бирачког одбора, други бирачи, посматрачи или било која друга лица сугеришу бирачу за кога да гласа.

Није дозвољено да једно лице гласа уместо другог лица.

Гласање ван бирачког места

Члан 96.

Бирач који није у могућности да гласа на бирачком месту услед тешке болести, старости или инвалидитета може да гласа ван бирачког места, а на подручју које обухвата бирачко место, ако о томе обавести локалну изборну комисију најраније 72 часа пре дана гласања а најкасније до 11.00 часова на дан гласања, односно бирачки одбор на дан гласања, најкасније до 11.00 часова.

Локална изборна комисија до отварања бирачких места на веб-презентацији објављује укупан број бирача са њеног подручја који су је до дана гласања обавестили да желе да гласају ван бирачког места.

Бирачки одбор одређује своја три члана (повереници бирачког одбора) који су именовани на предлог различитих овлашћених предлагача да оду код бирача који гласа ван бирачког места, утврде његов идентитет, изврше проверу УВ-лампом и предају му потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места.

Када бирач који гласа ван бирачког места потпише потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места, предаје је повереницима бирачког одбора, који му након тога спрејом обележавају кажипрст десне руке, односно други одговарајући ручни прст и уручују гласачки листић, збирну изборну листу и посебан коверат у који ће он ставити попуњен гласачки листић.

Потом повереници бирачког одбора упознају бирача који гласа ван бирачког места са начином гласања и напуштају просторију у којој се он налази.

Пошто бирач који гласа ван бирачког места попуни гласачки листић, он га пресавија и ставља у посебан коверат који повереници бирачког одбора пред њим печате и заједно са потврдом о изборном праву за гласање ван бирачког места стављају у службени коверат.

Одмах по повратку на бирачко место повереници бирачког одбора предају службени коверат бирачком одбору који га отвара и проверава да ли постоји потписана потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места и ако та потврда постоји, заокружује редни број под којим је бирач уписан у извод из бирачког списка и на месту за потпис бирача у изводу из бирачког списка ставља напомену да је бирач гласао ван бирачког места, отвара запечаћен коверат, вади из њега пресавијени гласачки листић и тако пресавијеног га убацује у гласачку кутију.

Ако у службеном коверту нема потврде о изборном праву за гласање ван бирачког места или ако та потврда није потписана, сматра се да бирач није гласао, а посебан коверат са гласачким листићем се не отвара, већ се одлаже у врећу за изборни материјал заједно са неупотребљеним гласачким листићима.

Гласање са помагачем

Члан 97.

Бирач који услед неписмености, слабовидости, инвалидитета или неког другог разлога није у стању да сам попуни гласачки листић има право да гласа на бирачком месту уз помоћ помагача којег сам одреди да уместо њега онако како му наложи попуни гласачки листић.

Право да гласа уз помоћ помагача којег сам одреди има и бирач који гласа ван бирачког места, а који услед неписмености, слабовидости, инвалидитета или неког другог разлога није у стању да сам попуни гласачки листић.

Одржавање реда на бирачком месту

Члан 98.

Бирачки одбор је дужан да одржава ред на бирачком месту.

Ако се наруши ред на бирачком месту, бирачки одбор може да прекине гласање док се ред не успостави.

Ред на бирачком месту сматра се нарушеним нарочито онда када се на бирачком месту или непосредно испред бирачког места:

- 1) задржавају лица која немају права и дужности у вези са спровођењем избора;
- 2) неовлашћено снимају и фотографишу дешавања на бирачком месту;
- 3) употребом мобилног телефона и других средстава за везу неовлашћено дају обавештења о дешавањима на бирачком месту, а нарочито о томе која лица су изашла, односно нису изашла на изборе;
- 4) праве спискови бирача који су изашли или нису изашли на изборе ван службене евиденције у изводу из бирачког списка;
- 5) истичу симболи политичке странке и подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Чланови бирачког одбора који су задужени за извод из бирачког списка могу на посебном листу папира да уписују цртицу за сваког бирача који је изашао на изборе и на тај начин воде евиденцију о излазности.

Ако се води евиденција о излазности на одређеном бирачком месту, подаци о броју бирача који су изашли на изборе морају бити доступни свим члановима бирачког одбора.

Бирачким местом, у смислу одредаба овог закона којим се уређује одржавање реда на бирачком месту, сматра се просторија у којој се обавља гласање, а ако се у једном објекту налази више просторија за гласање, бирачким местом сматра се цео тај објекат.

Завршетак гласања на бирачком месту

Члан 99.

Бирачки одбор обавештава све бираче који се у време затварања бирачког места затекну на њему или непосредно испред њега да могу да гласају.

Бирачки одбор одређује једног свог члана да утврди број бирача који су се затекли у време када се бирачко место затвара и редослед по којем они гласају, да стане иза последњег затеченог бирача како би означио крај реда и да сачека да сви бирачи који су у реду гласају.

Гласање у посебним ситуацијама

Члан 100.

Када се услед елементарне непогоде, епидемије или других разлога гласање на појединим бирачким местима не може спровести по правилима овог закона а да се тиме не угрозе безбедност и здравље бирача, Републичка изборна комисија, пошто прибави мишљење од надлежних државних органа, прописује посебна правила по којима се образују бирачки одбори, врши примопредаја изборног материјала или спроводи гласање на тим бирачким местима.

Републичка изборна комисија ни у ком случају не може образовати бирачки одбор који има мање од три члана, нити може одступити од правила овог закона која се тичу: утврђивања исправности и потпуности изборног материјала, поступања када је изборни материјал непотпун или неисправан, уређења бирачког места, провере исправности гласачке кутије, гласања на бирачком месту, поучавања бирача, посебних јемстава тајности гласања и одржавања реда на бирачком месту.

4. Утврђивање резултата гласања на бирачком месту

Место утврђивања резултата гласања

Члан 101.

Бирачки одбор утврђује резултате гласања на самом бирачком месту.

Ако се резултат гласања не може утврдити на самом бирачком месту а да се тиме не доведе у опасност безбедност и здравље чланова бирачког одбора и безбедност изборног материјала, Републичка изборна комисија може прописати да се изборни материјал премести на друго место и тамо утврди резултат гласања.

Ако се изборни материјал премешта, бирачки одбор је дужан да на гласачкој кутији запечати отвор за убацивање гласачких листића, као и да неупотребљене гласачке листиће и извод из бирачког списка стави у посебне коверте које печати.

Поступак утврђивања резултата гласања

Члан 102.

Бирачки одбор утврђује број бирача који су изашли на изборе пребројавањем бирача који су се потписали у извод из бирачког списка и напомена у изводу из бирачког списка о бирачима који су гласали ван бирачког места.

Пошто утврди број бирача који су уписани у извод из бирачког списка и број бирача који су изашли на изборе, бирачки одбор пребројава неупотребљене гласачке листиће, а потом утврђује да ли је гласачка кутија све

време гласања била запечаћена и исправна, отвара гласачку кутију и проверава да ли се у њој налази попуњен и потписан контролни лист.

Бирачки одбор разврстава све гласачке листиће који се налазе у гласачкој кутији на важеће и неважеће, а затим утврђује број неважећих гласачких листића.

Важеће гласачке листиће бирачки одбор разврстава према изборним листама и утврђује број гласова који је добила свака изборна листа.

Неважећи и важећи гласачки листић

Члан 103.

Неважећи гласачки листић је онај који није попуњен, на којем су заокружени редни бројеви испред двеју или више изборних листа, као и сваки други гласачки листић који је попуњен тако да се не може поуздано утврдити за коју је изборну листу бирач гласао.

Важећи гласачки листић је онај на којем је заокружен редни број испред назива једне изборне листе, као и гласачки листић који је попуњен тако да се са сигурношћу може закључити за кога је бирач гласао.

Записник о раду бирачког одбора

Члан 104.

Записник о раду бирачког одбора израђује се на прописаном обрасцу који се попуњава у шест примерака.

У општинама и градовима у којима је на дан расписивања избора у службеној употреби језик националне мањине, поред обрасца записника о раду бирачког одбора који се штампа на српском језику ћириличким писмом, израђује се и образац записника на језику и писму националне мањине, истим обликом и величином слова.

Први примерак записника о раду бирачког одбора доставља се Републичкој изборној комисији, други локалној изборној комисији, трећи се истиче на бирачком месту на јавни увид, док се преостала три примерка записника о раду бирачког одбора уручују представницима изборних листа које су освојиле највећи број гласова на бирачком месту.

Садржина записника о раду бирачког одбора

Члан 105.

Бирачки одбор у записник о раду бирачког одбора уноси: број бирача који су уписани у извод из бирачког списка, број бирача који су изашли на изборе, број гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији, број неважећих гласачких листића, број важећих гласачких листића и број гласова који је добила свака изборна листа.

Записник о раду бирачког одбора садржи и друге чињенице значајне за ток и утврђивање резултата гласања на бирачком месту, укључујући податке о времену када је отворено и затворено бирачко место, о провери исправности гласачке кутије и попуњавању и потписивању контролног листа, о провери да ли је гласачка кутија све време била исправна и запечаћена и да ли је пронађен контролни лист, о евентуалном прекиду гласања и нарушавању реда на бирачком месту, као и примедбе чланова бирачког одбора.

Записник о раду бирачког одбора потписују чланови бирачког одбора, односно њихови заменици.

Примопредаја изборног материјала након затварања бирачког места

Члан 106.

Пошто утврди резултате гласања, бирачки одбор без одлагања, а најкасније у року од 12 часова од затварања бирачког места доставља локалној изборној комисији први и други примерак записника о раду бирачког одбора, образац записника о посматрачима рада бирачког одбора, извод из бирачког списка, запечаћене коверте у којима се налазе контролни лист, неупотребљени гласачки листићи, неважећи гласачки листићи и важећи гласачки листићи, као и други изборни материјал.

Изборни материјал предаје председник бирачког одбора или његов заменик.

Изборни материјал примају најмање два члана локалне изборне комисије који су именовани на предлог различитих предлагача.

Примопредаји изборног материјала могу да присуствују сви чланови бирачког одбора.

Изборни материјал са бирачког места у иностранству без одлагања се преноси у Републичку изборну комисију на начин на који се доставља дипломатска пошиљка.

Посебна јемства за представнике опозиционе изборне листе у бирачком одбору

Члан 107.

Члан, односно заменик члана бирачког одбора који је именован на предлог опозиционе изборне листе има право да буде укључен у све активности бирачког одбора, а нарочито да учествује у примопредаји изборног материјала, разврставању и пребројавању гласачких листића, попуњавању записника о раду бирачког одбора и контроли записника о раду бирачког одбора приликом примопредаје изборног материјала.

Председник бирачког одбора дужан је да подстиче чланове и заменике чланова бирачког одбора који су именовани на предлог опозиционе изборне листе да посебно провере одређене изборне радње, као што су: контрола исправности гласачке кутије, разврставање гласачких листића на важеће и неважеће и пребројавање гласова које су добиле изборне листе.

Када се одређују повереници бирачког одбора за спровођење гласања ван бирачког места, најмање један повереник мора бити представник опозиционе изборне листе.

Ако за спровођење гласања у посебним ситуацијама Републичка изборна комисија прописује посебна правила за образовање бирачких одбора, тим посебним правилима мора бити предвиђено да се најмање трећина чланова бирачких одбора именује на предлог опозиционих изборних листа.

5. Утврђивање резултата избора

Контрола записника о раду бирачког одбора

Члан 108.

Приликом примопредаје изборног материјала након завршетка гласања представници бирачког одбора и локалне изборне комисије дужни су да изврше контролу записника о раду бирачког одбора и констатују евентуалне грешке у попуњавању записника, и о томе сачине извештај.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора вршен увид у изборни материјал, у извештају о контроли записника о раду бирачког одбора уноси се чињенично стање утврђено увидом у изборни материјал.

У извештају о контроли записника о раду бирачког одбора констатује се да ли постоје примедбе чланова бирачког одбора и посматрача рада бирачког одбора.

Записнике о раду бирачких одбора који су спроводили гласање у иностранству контролише и исправља Републичка изборна комисија.

Републичка изборна комисија све записнике о раду бирачког одбора објављује на веб-презентацији, а ако је исправљена грешка у попуњавању записника о раду бирачког одбора, објављује се и решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Поступање са лаким грешкама

Члан 109.

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје очигледне омашке у попуњавању тог записника (лаке грешке), локална изборна комисија на основу извештаја о контроли записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Лаке грешке су:

- 1) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен или је погрешно забележен број бирача који су уписани у извод из бирачког списка;
- 2) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број бирача који је изашао на изборе, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;
- 3) ако је у записнику о раду бирачког одбора забележен број бирача који је изашао на изборе већи од броја уписаних бирача у извод из бирачког списка, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;
- 4) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен укупан број гласачких листића у гласачкој кутији, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;
- 5) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број важећих гласачких листића, а збир броја неважећих гласачких листића и броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

Поступање са тешким грешкама

Члан 110.

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје грубе логичко-рачунске грешке (тешке грешке), представници бирачког одбора и локалне изборне комисије дужни су да приликом контроле записника о раду бирачког одбора изврше и увид у изборни материјал.

Локална изборна комисија на основу извештаја о контроли записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора, решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или решење којим поништава гласање на бирачком месту по службеној дужности.

Тешке грешке су нарочито:

- 1) ако је у записнику о раду бирачког одбора број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су изашли на изборе;
- 2) ако у записнику о раду бирачког одбора збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа није једнак броју важећих гласачких листића, а збир броја неважећих гласачких листића и броја важећих гласачких листића једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;
- 3) ако је у записнику о раду бирачког одбора збир броја неважећих гласачких листића и бројева гласова које је појединачно добила свака изборна листа већи од броја бирача који су уписани у извод из бирачког списка;
- 4) ако број важећих гласачких листића који је забележен у записнику о раду бирачког одбора није једнак збиру броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа, а збир броја неважећих гласачких листића и броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;
- 5) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број неважећих гласачких листића, а збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је или мањи од броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;
- 6) ако број неважећих гласачких листића који је забележен у записнику о раду бирачког одбора није једнак разлици броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији и броја важећих гласачких листића, а збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је или мањи од броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

**Контрола записника о раду бирачког одбора коју врше
чланови и заменици чланова Републичке изборне комисије и
локалних изборних комисија**

Члан 111.

Члан и заменик члана Републичке изборне комисије и локалне изборне комисије има право да у року од 48 часова од завршетка гласања изврши увид у изборни материјал са сваког бирачког места и да провери да ли је гласао бирач који му достави своју адресу, ЈМБГ и писмену сагласност за ту проверу.

**Захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по
узорку**

Члан 112.

На захтев који се подноси у року од 48 часова од затварања бирачких места, Републичка изборна комисија одређује да локална изборна комисија увидом у изборни материјал изврши контролу записника о раду бирачких одбора са највише 5% бирачких места на територији локалне изборне комисије.

Захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку могу поднети проглашена опозициона изборна листа која је према прелиминарним резултатима избора освојила више од 2% гласова и свака проглашена опозициона мањинска изборна листа.

Ако је захтевана контрола записника о раду бирачких одбора по узорку за више од 5% бирачких места, контрола записника о раду бирачких одбора врши се на оним бирачким местима на којима је уписано највише бирача.

Против решења којим је одбијен или одбачен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац захтева може поднети

приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења којим је усвојен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Контрола записника о раду бирачког одбора по узорку

Члан 113.

О извршеној контроли записника о раду бирачких одбора локална изборна комисија сачињава извештај и објављује га на веб-презентацији.

Ако се на основу контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима са територије локалне изборне комисије, Републичка изборна комисија одређује да се изврши контрола записника о раду бирачких одбора са још 5% бирачких места.

Ако се након додатне контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима са територије локалне изборне комисије, Републичка изборна комисија одређује да се изврши контрола записника о раду бирачког одбора са свих бирачких места на територији локалне изборне комисије.

Контрола записника о раду бирачких одбора по узорку завршава се када Републичка изборна комисија усвоји извештај локалне изборне комисије којим се констатује да на контролисаном узорку не постоји одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачких одбора веће од 10%, односно извештај о резултатима контроле свих бирачких места са територије локалне изборне комисије.

Правне последице контроле записника о раду бирачког одбора

Члан 114.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да се не слажу садржина изборног материјала и записник о раду бирачког одбора, локална изборна комисија доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да постоји неправилност која је разлог да се гласање на бирачком месту поништи по службеној дужности, локална изборна комисија доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту.

Ако постоји основана сумња да је велико неслагање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора последица свесне и намерне активности која је усмерена на то да се утврди неистинит резултат избора, Републичка изборна комисија је дужна да против чланова бирачког одбора поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву.

Немогућност да се утврде резултати гласања на бирачком месту

Члан 115.

Локална изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања:

- 1) ако гласање на том бирачком месту није одржано или ако је прекинуто, а није настављено;
- 2) ако не добије записник о раду бирачког одбора;
- 3) ако достављени записник о раду бирачког одбора нису потписала најмање три члана бирачког одбора;
- 4) ако постоје грубе логичко-рачунске грешке у попуњавању записника о раду бирачког одбора које се нису могле отклонити ни након увида у целокупни изборни материјал са бирачког места.

Решење којим се констатује да се на бирачком месту у иностранству не могу утврдити резултати гласања доноси Републичка изборна комисија.

Решење којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања објављује се на веб-презентацији.

Против решења којим се по службеној дужности констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у извод из бирачког списка на том бирачком месту могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Поништавање гласања на бирачком месту по службеној дужности

Члан 116.

Локална изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту ако утврди:

- 1) да је број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су изашли на изборе;
- 2) да је бирачки одбор омогућио да гласа лице које није уписано у извод из бирачког списка;
- 3) да у гласачкој кутији нема контролног листа, односно да контролни лист није попуњен или да га није потписао први бирач и бар један члан бирачког одбора;
- 4) да је збир броја неупотребљених гласачких листића и броја гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја гласачких листића које је примио бирачки одбор.

Решење којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту у иностранству доноси Републичка изборна комисија.

Решење којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту објављује се на веб-презентацији.

Против решења којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у извод из бирачког списка на том бирачком месту могу поднети приговор

Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Понављање гласања

Члан 117.

Гласање на бирачком месту се понавља ако је констатовано да се на том бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или ако је гласање на том бирачком месту поништено.

Решење о спровођењу поновног гласања на бирачком месту Републичка изборна комисија доноси у року од три дана од дана када је на веб-презентацији објављено решење којим је констатовано да се на том бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решење којим је гласање на том бирачком месту поништено.

Ако је против решења којим је констатовано да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решења којим је гласање на бирачком месту поништено поднето правно средство, рок за доношење решења о спровођењу поновног гласања на том бирачком месту рачуна се од дана када је Републичкој изборној комисији достављена одлука по правном средству.

Поновно гласање спроводи се у року од десет дана од дана доношења решења о спровођењу поновног гласања.

Бирачки одбор за спровођење поновног гласања

Члан 118.

Локална изборна комисија именује нови бирачки одбор за спровођење поновног гласања.

Ако на бирачком месту на којем се понавља гласање подносилац проглашене изборне листе није предложио члана, односно заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу, има право да их предложи за спровођење поновног гласања.

Збирни извештај о резултатима гласања

Члан 119.

Локална изборна комисија у року од 96 часова од затварања бирачких места доноси за сва бирачка места која се налазе на њеној територији и без одлагања доставља Републичкој изборној комисији збирни извештај о резултатима гласања који садржи број бирача уписаних у бирачки списак, број бирача који је изашао на изборе, број гласачких листића који се налазе у гласачким кутијама, број неважећих гласачких листића, број важећих гласачких листића и број гласова које је добила свака изборна листа.

Збирни извештај о резултатима гласања у иностранству доноси Републичка изборна комисија.

Ако је поднето правно средство због неправилности током спровођења гласања на бирачком месту и ако је поднето правно средство против решења којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решења којим се поништава гласање на бирачком месту, рок за доношење и достављање збирног извештаја о резултатима гласања рачуна се од дана када су локалној изборној комисији достављене одлуке о свим поднетим правним средствима.

Ако се на појединим бирачким местима спроводи поновно гласање, рок за доношење и достављање збирног извештаја о резултатима гласања рачуна се од затварања бирачког места на којем је најкасније поновљено гласање, односно од дана када су локалној изборној комисији достављене одлуке о свим евентуално поднетим правним средствима у вези са поновним гласањем.

Ако је поднет захтев да се изврши контрола записника о раду бирачког одбора по узорку, рок за доношење и достављање збирног извештаја о резултатима гласања рачуна се од завршетка контроле записника о раду бирачког одбора.

Против збирног извештаја о резултатима гласања подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у бирачки списак на бирачком месту које се налази на територији локалне изборне комисије могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања збирног извештаја на веб-презентацији.

Против збирног извештаја о резултатима гласања у иностранству подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у бирачки списак на бирачком месту у иностранству могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања збирног извештаја на веб-презентацији.

Поништење збирног извештаја о резултатима гласања по службеној дужности

Члан 120.

Ако нађе да локална изборна комисија није утврдила резултате гласања у складу са одредбама овог закона, Републичка изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим поништава збирни извештај о резултатима гласања.

Ако локална изборна комисија не донесе благовремено збирни извештај о резултатима гласања или ако се поништи збирни извештај о резултатима гласања, Републичка изборна комисија може преузети целокупни изборни материјал и донети збирни извештај о резултатима гласања ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.

Укупан извештај о резултатима избора

Члан 121.

Републичка изборна комисија у року од 96 часова од пријема свих збирних извештаја о резултатима гласања доноси и објављује за сва бирачка места укупан извештај о резултатима избора који садржи број бирача уписаних у бирачки списак, број бирача који је изашао на изборе, број бирача који су гласали, број неважећих гласачких листића, број важећих гласачких листића, број гласова које је добила свака изборна листа и број мандата који је добила свака изборна листа.

Број бирача који су гласали утврђује се на основу броја гласачких листића који се налазе у гласачким кутијама.

Ако је поднето правно средство против збирног извештаја о резултатима гласања, рок за доношење и објављивање укупног извештаја о резултатима избора рачуна се од дана када је Републичкој изборној комисији достављена одлука по правном средству.

Против укупног извештаја о резултатима избора подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања укупног извештаја на веб-презентацији.

Објављивање извештаја о резултатима избора

Члан 122.

Републичка изборна комисија на веб-презентацији објављује резултате гласања за свако бирачко место и све збирне извештаје о резултатима гласања.

Укупан извештај о резултатима избора објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Статистичка обрада података

Члан 123.

Статистичка обрада података обухвата унос резултата гласања из записника о раду бирачких одбора у базу резултата избора са свих бирачких места, логичко-рачунску контролу резултата унетих у записнике о раду бирачких одбора и израду извештаја за потребе Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија.

Републички орган надлежан за послове статистике одређује лица која у седишту Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија врше послове статистичке обраде података.

Подносилац проглашене изборне листе може Републичкој изборној комисији пријавити лице које има право да присуствује статистичкој обради података у Републичкој изборној комисији и локалним изборним комисијама.

Одмах пошто се статистички обраде, подаци о резултатима гласања на бирачким местима се објављују на веб-презентацији, почев од података са првог обрађеног бирачког места, закључно са објављивањем укупних резултата избора.

Републичка изборна комисија на седници утврђује прелиминарне резултате избора за сва бирачка места која су обрађена у року од 24 часа од затварања бирачких места.

Републичка изборна комисија прописује правила о статистичкој обради података.

6. Прекид изборних радњи

Разлог за прекид изборних радњи

Члан 124.

Републичка изборна комисија по службеној дужности доноси решење о прекиду изборних радњи када услед ратног стања и ванредног стања или проглашене ванредне ситуације за територију Републике Србије није могуће спровести изборе или је то знатно отежано.

Решење о прекиду изборних радњи производи правно дејство даном његовог објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Последице прекида изборних радњи

Члан 125.

Прекидом изборних радњи престају да теку сви рокови за вршење изборних радњи.

Док траје прекид изборних радњи органи за спровођење избора не могу да предузимају никакве радње у изборном поступку.

Правно дејство изборне радње која се предузима док траје прекид изборних радњи може наступити тек када се настави изборни поступак.

Изузетно, док траје прекид изборних радњи бирачи могу потписивати изјаве да подржавају изборну листу.

Настављање изборних радњи

Члан 126.

Када престану разлози за прекид изборних радњи, Републичка изборна комисија по службеној дужности доноси решење о настављању изборних радњи и објављује га у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Рокови који су услед прекида изборних радњи престали да теку настављају да теку од дана када је решење о настављању изборних радњи објављено у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Предлог за прекид, односно настављање изборних радњи

Члан 127.

Предлог за прекид, односно настављање изборних радњи може поднети политичка странка и подносилац проглашене изборне листе.

О предлогу за прекид, односно настављање изборних радњи Републичка изборна комисија је дужна да донесе и објави одлуку у року од 24 часа од његовог пријема.

VI. РАСПОДЕЛА, ДОДЕЉИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК МАНДАТА

Изборни цензус

Члан 128.

У расподели мандата могу учествовати само изборне листе које су добиле најмање 3% гласова од броја бирача који су гласали.

Ако ниједна изборна листа није добила 3% гласова од броја бирача који су гласали, онда све изборне листе које су добиле гласове могу учествовати у расподели мандата.

Систем највећег количника

Члан 129.

Мандати се расподељују тако што се укупан број гласова који је добила изборна листа која учествује у расподели мандата подели сваким бројем од један до 250.

Добијени количници разврставају се по величини тако да изборној листи припада онолико мандата колико има својих количника међу 250 највећих количника свих изборних листа које учествују у расподели.

Ако две или више изборних листа добију исте количнике на основу којих се расподељује мандат, предност има изборна листа која је добила већи број гласова.

Ако одређеној изборној листи припада више мандата него што има кандидата за народне посланике, мандат који се не додели тој изборној листи додељује се изборној листи којој припада следећи највећи количник за који није додељен мандат.

Додељивање мандата

Члан 130.

Републичка изборна комисија у року од десет дана од дана објављивања укупног извештаја о резултатима избора решењем додељује мандате кандидатима за народне посланике по њиховом редоследу на изборној листи, почев од првог кандидата са изборне листе и издаје уверења о избору за народног посланика.

Престанак мандата

Члан 131.

Народном посланику престаје мандат када се потврде мандати за две трећине народних посланика из наредног сазива Народне скупштине.

Пре него што се потврде мандати за две трећине народних посланика из наредног сазива Народне скупштине, народном посланику мандат престаје:

- 1) ако умре;
- 2) ако је правноснажном судском одлуком потпуно лишен пословне способности, односно ако је правноснажном судском одлуком о делимичном лишењу пословне способности утврђено да је неспособан да врши изборно право;
- 3) ако је правноснажном судском одлуком осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
- 4) ако је преузео функцију која је по Уставу и закону неспојива с функцијом народног посланика;
- 5) ако је изгубио држављанство Републике Србије;
- 6) ако поднесе оставку.

Народном посланику мандат престаје када наступи случај који представља разлог за престанак мандата.

Оставка народног посланика

Члан 132.

Оставка народног посланика подноси се у писменој форми, а потпис подносиоца мора бити оверен у складу са законом којим се уређује оверавање потписа.

Оставка се лично подноси Народној скупштини у року од три дана од дана овере потписа подносиоца.

Оставка је пуноважна само ако је потпис народног посланика оверен након што му је потврђен мандат.

Оставка се не може опозвати.

Народном посланику мандат престаје оног дана када поднесе оставку.

Констатовање да је престао мандат

Члан 133.

Народна скупштина констатује да је народном посланику престао мандат одмах након што прими обавештење о разлозима за престанак мандата, на седници која је у току, односно на првој наредној седници.

Попуњавање упражњеног посланичког места

Члан 134.

Мандат који престане народном посланику пре него што се потврде мандати за две трећине народних посланика из наредног сазива Народне скупштине додељује се решењем првом наредном кандидату са исте изборне листе којем није био додељен мандат народног посланика у року од седам дана од дана када је констатовано да је престао мандат.

Ако на изборној листи нема кандидата којима није додељен мандат, упражњено посланичко место се попуњава тако што се мандат додељује првом кандидату са друге изборне листе која има следећи највећи количник за који није био додељен мандат народног посланика.

Попуњавање упражњеног посланичког места са коалиционе изборне листе

Члан 135.

Мандат који народном посланику са коалиционе изборне листе престане пре него што се потврде мандати за две трећине народних посланика из наредног сазива Народне скупштине, додељује се првом следећем кандидату исте политичке странке на тој изборној листи којем није био додељен мандат народног посланика.

Ако на изборној листи нема кандидата исте политичке странке којем није додељен мандат, упражњено посланичко место се попуњава тако што се мандат додељује првом следећем кандидату са изборне листе којем није био додељен мандат уколико коалиционим споразумом није предвиђено да се у таквом случају мандат додељује првом следећем кандидату одређене политичке странке којем није био додељен мандат народног посланика.

Поновно додељивање мандата народном посланику

Члан 136.

Народни посланик који је поднео оставку да би преузео функцију члана Владе може по престанку функције члана Владе поднети захтев да му се поново додели мандат у истом сазиву Народне скупштине ако постоји упражњено посланичко место које припада изборној листи са које је изабран.

VII. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Изборна листа националне мањине

Члан 137.

Изборном листом националне мањине у смислу овог закона сматра се она изборна листа за коју је Републичка изборна комисија утврдила да је основни циљ њеног подношења представљање и заступање интереса националне мањине, као и заштита и побољшање права припадника националне мањине, у складу са међународним правним стандардима.

Републичка изборна комисија посебним решењем утврђује да изборна листа има положај изборне листе националне мањине у смислу овог закона истовремено када је проглашава, а на предлог подносиоца изборне листе који мора бити поднет заједно са изборном листом.

Републичка изборна комисија може да затражи мишљење надлежног националног савета националне мањине о томе да ли одређена изборна листа може имати положај изборне листе националне мањине.

Подносилац изборне листе националне мањине може бити само политичка странка националне мањине или коалиција коју чине искључиво политичке странке националних мањина.

Забрана да се изигра закон

Члан 138.

Републичка изборна комисија решењем одбија предлог да се одређеној изборној листи утврди да има положај изборне листе националне мањине ако је носилац листе или кандидат за народног посланика на тој изборној листи лице за које је општепознато да је члан друге политичке странке која није политичка странка националне мањине или ако се утврде друге околности које несумњиво указују на намеру да се изигра закон.

Положај изборне листе националне мањине приликом кандидовања

Члан 139.

Републичка изборна комисија може прогласити изборну листу националне мањине ако подносилац изборне листе достави 5.000 оверених изјава бирача да подржавају изборну листу.

Положај изборне листе националне мањине приликом расподеле мандата

Члан 140.

Изборна листа националне мањине учествује у расподели мандата и онда када добије мање од 3% гласова од броја бирача који су гласали.

Када се расподељују мандати применом система највећег количника, количници изборних листа националних мањина које су освојиле мање од 3% гласова увећавају се за 35%.

VIII. ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОДНОСИЛАЦА ПРОГЛАШЕНИХ ИЗБОРНИХ ЛИСТА И КАНДИДАТА СА ПРОГЛАШЕНИХ ИЗБОРНИХ ЛИСТА

Право подносиоца проглашене изборне листе на представљање

Члан 141.

Подносиоци проглашених изборних листа и кандидати са проглашених изборних листа имају право да буду бесплатно и једнако представљени у програмима јавних медијских сервиса на начин прописан овим законом.

Обезбеђивање представљања подносиоца изборне листе

Члан 142.

Јавни медијски сервиси су дужни да у свом програму свим подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима са проглашених изборних листа обезбеде да представе своје изборне програме бесплатно и без дискриминације.

Непристрасност у представљању подносилаца проглашених изборних листа

Члан 143.

Јавни медијски сервиси су дужни да у програмским садржајима намењеним представљању обезбеде подносиоцима проглашених изборних

листа и кандидатима са проглашених изборних листа услове за непристрасно, правично и уравнотежено представљање.

Споразум о броју и трајању емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа

Члан 144.

По два представника републичког јавног медијског сервиса, Владе и политичких странака које имају народне посланике споразумом утврђују број и трајање емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа.

Споразум о броју и трајању емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа закључује се најкасније пет дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу и без одлагања се објављује на веб-презентацији.

Републички јавни медијски сервис уз учешће представника Владе, политичких странака које имају народне посланике и подносилаца проглашених изборних листа утврђује правила за представљање подносилаца проглашених изборних листа, изборних програма и кандидата за народне посланике.

Надзорни одбор за изборну кампању

Члан 145.

У спровођењу избора општи надзор над поступцима политичких странака, подносилаца проглашених изборних листа, кандидата за народне посланике и јавних медијских сервиса у току изборних активности спроводи Надзорни одбор за изборну кампању (у даљем тексту: Надзорни одбор).

Надзорни одбор има десет чланова, које именује Народна скупштина, од којих половину на предлог Владе, а половину на предлог посланичких група у Народној скупштини из реда истакнутих јавних радника.

Чланови Надзорног одбора не могу бити чланови органа политичких странака.

Председника Надзорног одбора бирају између себе чланови Надзорног одбора тајним гласањем.

Надлежност Надзорног одбора

Члан 146.

Надзорни одбор:

1) прати предизборне активности и указује на евентуалне неправилности у поступању политичких странака, кандидата и других учесника у изборном поступку;

2) контролише поступање јавних медијских сервиса у примени одредаба овог закона које се односе на обезбеђивање услова за непристрасно, правично и уравнотежено представљање подносилаца проглашених изборних листа и кандидата са проглашених изборних листа;

3) предлаже мере за поштовање једнакости кандидата у излагању њихових програма;

4) обраћа се јавности ради заштите моралног интегритета личности кандидата;

5) упозорава на поступке политичких странака, кандидата и средстава јавног обавештавања којима се омета изборна кампања и угрожава једнакост права свих кандидата;

6) доноси свој пословник.

Ако било који учесник у изборној кампањи својим понашањем позива на насиље, шири националну, верску или расну мржњу или подстиче на неравноправност полова, Надзорни одбор без одлагања даје иницијативу за покретање поступка пред надлежним државним органима.

Ако се споразум о броју и трајању емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа не закључи у предвиђеном року, Надзорни одбор утврђује број и трајање емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа.

Средства за рад Надзорног одбора обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Услове за рад Надзорног одбора обезбеђује Народна скупштина.

IX. ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА

Правна средства у спровођењу избора

Члан 147.

Правна средства у спровођењу избора су захтев за поништавање гласања на бирачком месту, приговор и жалба.

Захтев за поништавање гласања на бирачком месту

Члан 148.

Подносилац проглашене изборне листе има право да у року од 72 часа од затварања бирачког места поднесе захтев за поништавање гласања на бирачком месту због неправилности током спровођења гласања.

Бирач може у року од 72 часа од затварања бирачког места поднети захтев за поништавање гласања на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка ако га је бирачки одбор неосновано спречио да гласа или ако му је на бирачком месту повређено право на слободно и тајно гласање.

О захтеву за поништавање гласања на бирачком месту одлучује локална изборна комисија, а о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту у иностранству одлучује Републичка изборна комисија.

Орган надлежан за одлучивање о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту дужан је да у року од 72 часа од пријема тог захтева донесе решење по том захтеву и објави га на веб-презентацији.

Садржина захтева за поништавање гласања на бирачком месту

Члан 149.

Захтев за поништавање гласања на бирачком месту мора да буде разумљив и да садржи све оно што је потребно да би по њему могло да се поступи, а нарочито:

- 1) означавање органа који је надлежан да одлучи по захтеву;
- 2) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште бирача ако је подносилац захтева бирач;
- 3) назив проглашене изборне листе, назив подносиоца проглашене изборне листе и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да

заступа подносиоца проглашене изборне листе ако захтев подноси подносилац проглашене изборне листе;

- 4) потпис подносиоца захтева;
- 5) предмет захтева, а нарочито тачно означање бирачког места (назив општине, односно града у којем се налази бирачко место и број бирачког места) и тачан опис радње уз назначење ко је и када ту радњу предузео;
- 6) чињенице на којима се заснива захтев;
- 7) доказе.

Ако је захтев за поништавање гласања неразумљив или непотпун, орган надлежан да о том захтеву одлучи доноси решење којим га одбацује.

Општа правила о праву на приговор

Члан 150.

Подносилац проглашене изборне листе има право да поднесе приговор против донете одлуке, против предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња у спровођењу избора, ако овим законом није предвиђено другачије.

Приговор се не може поднети против одлуке, радње или пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња за које је предвиђено друго правно средство.

Подносилац изборне листе, политичка странка, посланичка група, кандидат за народног посланика, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе могу поднети приговор када је то прописано овим законом.

Садржина приговора

Члан 151.

Приговор мора да буде разумљив и да садржи све оно што је потребно да би по њему могло да се поступи, а нарочито:

- 1) означање да се приговор подноси Републичкој изборној комисији;
- 2) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште подносиоца приговора ако је подносилац приговора физичко лице;
- 3) назив и седиште подносиоца приговора и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца приговора ако је подносилац приговора правно лице;
- 4) назив проглашене изборне листе, назив подносиоца проглашене изборне листе и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца проглашене изборне листе ако приговор подноси подносилац проглашене изборне листе;
- 5) потпис подносиоца приговора;
- 6) предмет приговора, а нарочито тачан назив одлуке уз означање доносиоца, датум доношења и број под којим је заведена одлука ако се приговором оспорава одлука, односно тачан опис радње уз назначење ко је и када ту радњу предузео ако се приговором оспорава радња у изборном поступку;

- 7) чињенице на којима се заснива приговор;
- 8) доказе.

Ако је приговор неразумљив или непотпун, Републичка изборна комисија доноси решење којим га одбацује.

Рок за подношење приговора

Члан 152.

Приговор се може поднети у року од 72 часа од објављивања одлуке, односно предузимања радње коју подносилац сматра неправилном, ако другачије није одређено овим законом.

Приговор због тога што у року који је прописан законом или подзаконским актом Републичке изборне комисије није донета одлука, односно предузета радња може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је одлука требало да буде донета, односно у којем је радња требало да буде предузета, ако другачије није одређено овим законом.

Надлежност за одлучивање по приговору

Члан 153.

О приговору одлучује Републичка изборна комисија.

Републичка изборна комисија је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора донесе и објави решење о приговору.

Приговор и решење о приговору Републичка изборна комисија објављује на веб-презентацији.

Приговор против решења којим је одлучено о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту

Члан 154.

Против решења којим је одбачен или одбијен захтев за поништавање гласања на бирачком месту подносилац захтева може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Приговор због тога што у прописаном року није донета одлука о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је требало да буде донета одлука о том захтеву.

Против решења којим је усвојен захтев за поништавање гласања на бирачком месту подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту приговор се подноси преко локалне изборне комисије, која је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора достави Републичкој изборној комисији приговор и све списе тог предмета.

Републичка изборна комисија доноси решење по приговору у року од 72 часа од пријема приговора са списима и објављује га на веб-презентацији.

Одлуке Републичке изборне комисије по приговору

Члан 155.

Ако Републичка изборна комисија усвоји приговор, она поништава одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора.

Када нађе да одлуку против које је поднет приговор треба поништити, Републичка изборна комисија може донети другу одлуку уместо поништене.

Када нађе да решење којим је одлучено о захтеву за поништење гласања на бирачком месту треба поништити, Републичка изборна комисија може мериторно одлучити по захтеву за поништење гласања на бирачком месту ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.

Жалба против решења Републичке изборне комисије којим је одлучено по приговору

Члан 156.

Против решења Републичке изборне комисије којим је одбачен или одбијен приговор подносилац приговора може поднети жалбу Управном суду у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Жалба због тога што у прописаном року није донета одлука о приговору може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је требало да буде донета одлука о приговору.

Против решења Републичке изборне комисије којим је усвојен приговор подносилац проглашене изборне листе, подносилац изборне листе, политичка странка, посланичка група, кандидат за народног посланика, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе могу поднети жалбу Управном суду у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији ако им је тиме што је усвојен приговор непосредно повређен правни интерес.

Поступање по жалби

Члан 157.

Републичка изборна комисија дужна је да у року од 24 часа од пријема жалбе достави Управном суду жалбу и све списе тог предмета.

Управни суд доноси одлуку по жалби у року од 72 часа од пријема жалбе са списима.

Одлуку донету у поступку по жалби Управни суд доставља подносиоцу жалбе преко Републичке изборне комисије.

Одлуке Управног суда по жалби

Члан 158.

Ако Управни суд усвоји жалбу, он поништава одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора.

Када нађе да одлуку против које је поднета жалба треба поништити, Управни суд може мериторно одлучити по приговору ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.

Одлука Управног суда којом је мериторно одлучено по приговору у свему замењује поништену одлуку.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Ако Управни суд усвоји жалбу и поништи одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора, одговарајућа одлука се доноси, односно одговарајућа радња се предузима најкасније за десет дана од дана када је Републичка изборна комисија примила одлуку Управног суда.

Примена прописа о општем управном поступку и управном спору

Члан 159.

Одредбе закона којим се уређује општи управни поступак сходно се примењују на одлучивање о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту и на одлучивање о приговору.

Одредбе закона којим се уређује управни спор сходно се примењују на одлучивање о жалби на решење Републичке изборне комисије којим је одлучено о приговору.

Објављивање правних средстава и одлука по правним средствима

Члан 160.

Републичка изборна комисија на веб-презентацији објављује сва поднета правна средства и одлуке које су донете по њима.

Х. ПОСМАТРАЊЕ РАДА ОРГАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА

Пријављивање за домаћег посматрача

Члан 161.

Удружење регистровано у Републици Србији чији се циљеви остварују у области избора и које је заинтересовано да посматра рад органа за спровођење избора може поднети Републичкој изборној комисији пријаву за домаћег посматрача најкасније седам дана пре дана гласања.

Уз пријаву за домаћег посматрача прилаже се списак представника домаћег посматрача, који садржи име, презиме, ЈМБГ и подручје посматрања за сваког представника домаћег посматрача који се пријављује за акредитацију.

Представник домаћег посматрача може бити акредитован за домаћег посматрача само ако је пунолетан држављанин Републике Србије, ако није кандидат за народног посланика нити члан органа за спровођење избора.

Пријављивање за страног посматрача

Члан 162.

Међународна и страна организација и удружење који су заинтересовани да прате рад органа за спровођење избора могу поднети Републичкој изборној комисији пријаву за страног посматрача најкасније десет дана пре дана гласања.

Уз пријаву за страног посматрача прилаже се списак представника страног посматрача, који садржи име, презиме, број путне исправе, назив државе која је издала путну исправу и подручје праћења за сваког представника страног посматрача који се пријављује за акредитацију.

Уз пријаву за страног посматрача прилаже се и списак преводилаца ако су они у пратњи пријављених представника страног посматрача, који садржи име, презиме и ЈМБГ за сваког пријављеног преводиоца који је држављанин Републике Србије, односно име, презиме, број путне исправе и назив државе која је издала путну исправу за сваког пријављеног преводиоца који је држављанин стране државе који се пријављује за акредитацију.

Пријаву за страног посматрача и списак представника страног посматрача и преводилаца који су у њиховој пратњи Републичка изборна комисија без одлагања доставља министарству надлежном за спољне послове, које је дужно да своје мишљење о тој пријави достави Републичкој изборној комисији у року од три дана од дана када је пријаву примило.

Пријављивање стране државе за посматрача

Члан 163.

Представник стране државе која је заинтересована да прати рад органа за спровођење избора може поднети пријаву стране државе за посматрача министарству надлежном за спољне послове најкасније десет дана пре дана гласања.

Уз пријаву стране државе за посматрача прилаже се списак њених представника, који садржи име, презиме, број путне исправе, назив државе која је издала путну исправу и подручје праћења за сваког њеног представника који се пријављује за акредитацију.

Уз пријаву стране државе за посматрача прилаже се и списак преводилаца ако су они у пратњи њених пријављених представника, који садржи име, презиме и ЈМБГ за сваког преводиоца који је држављанин Републике Србије, односно име, презиме број путне исправе и назив државе која је издала путну исправу за сваког пријављеног преводиоца који је држављанин стране државе који се пријављује за акредитацију.

Министарство надлежно за спољне послове прослеђује пријаву стране државе за посматрача и списак њених представника и преводилаца који су у њиховој пратњи са мишљењем Републичкој изборној комисији у року од три дана од дана када је пријаву примило.

Овлашћење посматрача

Члан 164.

Посматрачу који се пријавио да посматра рад бирачких одбора може се дозволити да посматра рад свих бирачких одбора на територији одређене локалне изборне комисије.

Посматрачу који се пријавио да посматра рад бирачког одбора у иностранству или рад бирачког одбора у заводима за извршење кривичних санкција може се дозволити да посматра рад само оног бирачког одбора за који се пријавио.

Посматрачу који се пријавио да посматра рад локалних изборних комисија може се дозволити да посматра рад свих локалних изборних комисија на територији одређеног управног округа, односно Града Београда.

Седници Републичке изборне комисије, локалне изборне комисије или на бирачком месту не могу истовремено присуствовати два представника истог удружења које је пријављено као домаћи посматрач.

Овлашћење и легитимација

Члан 165.

Подносиоцу пријаве којем је дозвољено да посматра рад органа за спровођење избора Републичка изборна комисија издаје одговарајуће овлашћење, а његовим представницима и преводиоцима који су у њиховој пратњи одговарајуће легитимације у које се уписују неопходни подаци из списка приложеног уз пријаву за посматрача.

Овлашћења и легитимације издају се у року од три дана од дана подношења пријаве за посматрача, односно од пријема мишљења министарства надлежног за спољне послове ако пријава испуњава услове прописане законом.

Трошкове посматрања рада органа за спровођење избора сноси подносилац пријаве за посматрача.

Положај посматрача

Члан 166.

Орган за спровођење избора дужан је да представнику посматрача и преводиоцу у његовој пратњи омогући да несметано посматрају сваку изборну радњу.

Представник посматрача и преводилац у његовој пратњи дужни су да легитимације носе на видном месту.

Преводилац нема право да на седници изборне комисије и на бирачком месту борави без представника посматрача у чијој је пратњи.

Посматрач рада изборне комисије

Члан 167.

Представник посматрача рада изборне комисије дужан је да се креће у оквиру овлашћења која је добио.

Републичка изборна комисија може представнику посматрача рада изборне комисије да одузме акредитацију ако се он не понаша у оквиру својих овлашћења.

Посматрач рада бирачког одбора

Члан 168.

Представник посматрача рада бирачког одбора може да прати рад бирачког одбора од примопредаје изборног материјала пре гласања до окончања примопредаје изборног материјала после гласања, укључујући и отварање гласачке кутије, пребројавање гласова, утврђивање резултата гласања, гласање ван бирачког места, као и поновно гласање на том бирачком месту.

Ако се понови гласање на неком бирачком месту, подносилац пријаве за посматрача има право да промени своје представнике који посматрају рад бирачког одбора, а ако на том бирачком месту није имао своје представнике, може да их пријави ради праћења рада бирачког одбора на спровођењу поновног гласања.

Представник посматрача рада бирачког одбора дужан је да поступа по правилима о одржавању реда на бирачком месту.

Бирачки одбор може да удаљи представника посматрача с бирачког места ако се он не придржава правила о одржавању реда на бирачком месту,

ако на бирачком месту користи мобилни телефон или друга средства за везу и комуникацију, а посебно ако омета рад бирачког одбора.

Бирачки одбор је дужан да о удаљењу представника посматрача и разлозима за његово удаљење одмах обавести локалну изборну комисију, а бирачки одбор у иностранству о томе обавештава Републичку изборну комисију.

О присуству представника посматрача рада бирачког одбора сачињава се записник на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија, а који садржи податке о представницима посматрача који су пратили рад бирачког одбора и њихове евентуалне примедбе.

XI. ТРОШКОВИ СПРОВОЂЕЊА ИЗБОРА

Члан 169.

Средства за рад органа за спровођење избора, изборни материјал и друге трошкове спровођења избора обезбеђују се у буџету Републике.

Републичка изборна комисија утврђује накнаде за рад у органима за спровођење избора и других трошкова спровођења избора.

XII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Кршење правила о изборној тишини

Члан 170.

Новчаном казном од 100.000 до 600.000 динара казниће се за прекршај правно лице које 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места у медијима и на јавним скуповима објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у медију који 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у правном лицу које 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места у медијима и на јавним скуповима објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Новчаном казном од 10.000 до 40.000 динара казниће се за прекршај физичко лице које 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места у медијима и на јавним скуповима објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Недостављање позива за гласање

Члан 171.

Новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај руководилац органа који је надлежан да обавести бирача о времену и месту гласања ако бирачу не достави благовремено позив за гласање.

Истицање изборног пропагандног материјала на бирачком месту

Члан 172.

Новчаном казном од 100.000 до 400.000 динара казниће се за прекршај политичка странка, коалиција или друго правно лице које на бирачком месту или непосредно испред бирачког места истиче симболе политичке странке, подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Новчаном казном од 10.000 до 25.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у политичкој организацији или другом правном лицу које на бирачком месту или непосредно испред бирачког места истиче симболе политичке странке и подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Новчаном казном од 10.000 до 25.000 динара казниће се за прекршај физичко лице које на бирачком месту или непосредно испред бирачког места истиче симболе политичке странке и подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Спречавање учествовања у раду и праћења рада органа за спровођење избора

Члан 173.

Новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај члан органа за спровођење избора који спречава другог члана да прати и учествује у раду органа за спровођење избора, односно који спречава представника посматрача да прати рад органа за спровођење избора.

Нарушавање реда на бирачком месту

Члан 174.

Новчаном казном од 10.000 до 30.000 динара казниће се за прекршај лице које наруши ред на бирачком месту.

Повреда права подносилаца проглашених изборних листа и кандидата на представљање

Члан 175.

Новчаном казном од 50.000 до 600.000 динара казниће се за прекршај јавни медијски сервис ако у свом програму не обезбеди свим подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима са проглашених изборних листа да представе своје изборне програме бесплатно и без дискриминације.

Новчаном казном од 10.000 до 30.000 динара казниће се одговорно лице у јавном медијском сервису који у свом програму не обезбеди свим подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима са проглашених изборних листа да представе своје изборне програме бесплатно и без дискриминације.

XIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за доношење јединствених стандарда за изборни материјал

Члан 176.

Републичка изборна комисија прописује јединствене стандарде за изборни материјал у року од десет дана од дана ступања на снагу овог закона.

Рок за образовање Републичке изборне комисије**Члан 177.**

Народна скупштина образује Републичку изборну комисију у складу са овим законом у року од седам дана од његовог ступања на снагу.

Рок за образовање Надзорног одбора**Члан 178.**

Народна скупштина образује Надзорни одбор у складу са овим законом у року од седам дана од његовог ступања на снагу.

Привремено увећање броја чланова у сталном саставу органа за спровођење избора**Члан 179.**

Прве изборе за народне посланике који буду расписани након ступања на снагу овог закона спроводи Републичка изборна комисија у чији стални састав, осим председника, 16 чланова и њихових заменика који се именују на предлог посланичких група, улази још шест чланова и њихових заменика које именује Народна скупштина на предлог председника Народне скупштине у року од седам дана од ступања на снагу овог закона, а мандат им траје док укупан извештај о резултатима избора не постане коначан.

У спровођењу првих избора за народне посланике који буду расписани након ступања на снагу овог закона учествују локалне изборне комисије у чији стални састав, осим чланова и заменика чланова који се именују у складу са законом којим се уређују локални избори улази још по један члан и заменик члана које именује Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине, а мандат им траје док збирни извештај о резултатима гласања не постане коначан.

У спровођењу првих избора за народне посланике који буду расписани након ступања на снагу овог закона учествују бирачки одбори у чији стални састав, осим чланова и заменика чланова који се именују по општим правилима овог закона, улази још по један члан и заменик члана које именује Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине.

Прописи који престају да важе**Члан 180.**

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе Закон о избору народних посланика („Службени гласник РС”, бр. 35/00, 57/03 – УС, 72/03 – др. закон, 18/04, 85/05 – др. закон, 101/05 – др. закон, 104/09 – др. закон, 28/11 – УС, 36/11, 12/20 и 68/20) и Упутство о облику и димензијама гласачке кутије („Службени гласник РС”, број 42/00).

Ступање на снагу**Члан 181.**

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредби члана 100. став 1. Устава Републике Србије којим је утврђено да Народну скупштину чини 250 народних посланика, који се бирају на непосредним изборима, тајним гласањем, у складу са законом, у члану 100. став 2. Устава којим је утврђено да се у Народној скупштини обезбеђују равноправност и заступљеност полова и представника националних мањина, у складу са законом и одредби члана 102. став 4. Устава, којом је утврђено да се избор, престанак мандата и положај народних посланика уређује законом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Предлогом новог закона о избору народних посланика предлажу се решења која имају за циљ установљавање вишег степена демократичности, транспарентности уређености поступка избора народних посланика.

Може се сматрати да је читав процес који би требало да доведе до новог значајног унапређења изборних услова у складу са међународним стандардима отпочео са самим завршетком претходних парламентарних избора, односно када је Канцеларија за демократске институције и људска права Организације за европску безбедност и сарадњу (ОДИХР) објавила Коначни извештај о парламентарним изборима у Републици Србији одржаним 21. јуна 2020. године, са одговарајућим препорукама за унапређење изборног процеса. Након тога, Влада је, на седници од 3. децембра 2020. године, формирала Радну групу за сарадњу са Организацијом за европску безбедности и сарадњу и Канцеларијом за демократске институције и људска права, ради обезбеђења примене датих препорука. С обзиром на то да је примарни задатак Радне групе био да координира и прати примену препорука из Извештаја Канцеларије за демократске институције и људска права о процени избора, потребно је било успоставити **консултативни процес са политичким странкама о изборном процесу који ће укључити представнике Европског парламента**. Имајући у виду потребу да се у консултативни процес укључи што већи број политичких странака, **што би морало укључивати на равноправним основама и оне политичке субјекте које желе дијалог о изборним условима без учешћа страних односно међународних чинилаца**, организован је још један формат дијалога, у коме су учествовали ти субјекти под покровитељством Народне скупштине, а без учешћа представника Европског парламента.

Резултат та два дијалога, који су се одвијали паралелно, јесу, са једне стране, Мере за унапређење спровођења изборног процеса које су предложили кофасилитатори током процеса Међустраничког дијалога уз посредовање Европског парламента од 18. септембра 2021, а, са друге стране, Споразум о унапређењу услова за одржавање избора, који су потписали чланови Радне групе за међустранички дијалог без страног посредовања, 29. октобра 2021. године.

Законска решења која се предлажу Предлогом закона заснована су на оба наведена документа, као и на препорукама Канцеларије за демократске институције и људска права Организације за европску безбедност и сарадњу.

Иако је Предлог закона по броју чланова далеко већи од тренутно важећег закона, не може се рећи да се њиме мењају суштински аспекти избора за народне посланике. Наиме, закон је задржао досадашња законска решења која се могу и сматрати основним постулатима изборног процеса (Република Србија као једна изборна јединица, гласање за изборне листе са којих се мандати народног посланика додељују кандидатима према њиховом редоследу на листи, примена система највећег количника приликом расподеле мандата, изборни цензус од 3% и др). Такође, у основи је задржана физиономија изборног процеса који је до сада важио (од дана расписивања избора до дана гласања не може протећи мање од 45 нити више од 60 дана, изборне листе могу поднети регистроване политичке странке, коалиције регистрованих политичких странака и групе грађана, за подношење изборне листе потребно је 10.000 оверених изјава бирача), а положај потенцијалних подносилаца изборних листа је чак и олакшан у смислу да према овом закону треба да предају знатно мање документације ради проглашења изборне листе. Посебно је олакшан положај мањинских изборних листа, за чије проглашење би, према Предлогу закона, било довољно 5.000 изјава, уместо 10.000, колико захтева тренутно важећи закон. На тај начин је испоштован Кодекс добре праксе у изборним питањима Европске комисије за демократију путем права („Венецијанска комисија“) према којем основни аспекти избора не би требало да се мењају мање од годину дана пре избора, што је препорука и Канцеларије за демократске институције и људска права.

Закон доноси значајне новине у погледу организације и рада органа за спровођење избора, посебно у погледу транспарентности њиховог рада и ширег круга субјеката из политичког живота који учествују у њиховом раду, па и имају додатна овлашћења у погледу контроле правилности спровођења изборног поступка.

Предлогом закона се, такође, у законски текст преносе одређена решења која су до сада била садржана у упутствима које је Републичка изборна комисија доносила ради спровођења низа ранијих изборних процеса, а која су се показала као примери добре праксе и који би, као такви, требало да постану законски правни стандарди. Ово се, пре свега, односи на правила у вези са образовањем бирачких одбора, подношењем изборних листа и праву на посматрање рада органа за спровођење избора, која недостају у важећем закону. Овим Предлогом закона се у већој мери обезбеђује поштовање начела правне сигурности јер садржи велики број прописа који су раније били саставни део подзаконске регулативе Републичке изборне комисије, у чијој надлежности ће остати само техничка питања организације изборног процеса.

Предлогом закона се посебно жели на детаљнији и адекватнији начин уредити и заштита права предвиђених Предлогом закона, што није случај са важећим законом. Продужавањем досадашњих рокова за улагање правних средстава против одлука или пропуштања органа за спровођење избора битно се унапређује заштита правних интереса свих учесника у изборном поступку, пре свега бирача.

ОБЈАШЊЕЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 1. до 6)

Основним одредбама дефинише се предмет закона и уређују начела избора, изборно право, право на слободу одлучивања у погледу гласања, једнакост изборног права, изборни систем и право на обавештеност бирача о изборима.

Важно је напоменути решење из члана 3. којим је додатно прецизирана дефиниција активног и пасивног изборног права у смислу Уставне одредбе. Према предложеном решењу, бирачко право има и пунолетна особа која је делимично пословно способна ако суд у решењу о делимичном лишењу пословне способности није изричито утврдио да је неспособна да врши изборно право. На тај начин, делимично лишење пословне способности, само по себи, не доводи до губитка изборног права. Таквим предложеним решењем уклањају се сва ограничења бирачког права по основу интелектуалних тешкоћа и психосоцијалног инвалидитета и српско законодавство се усклађује са циљевима Конвенције УН о правима особама са инвалидитетом.

По питању изборног система, задржавају се досадашња решења према којима се гласа за изборне листе кандидата за народне посланике у Републици Србији као једној изборној јединици, применом пропорционалног изборног система кроз расподелу посланичких мандата изборним листама сразмерно броју добијених гласова, применом система највећег количника (тзв. Д`Онтов систем).

ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА (чл. 7. до 41)

Овом главом Предлога закона прописују се органи за спровођење избора, њихове надлежности и начин образовања Републичке изборне комисије и бирачких одбора, као и локалних изборних комисија, под одређеним условом.

У примени важећег закона, донетог још 2000. године, односно од када Република Србија представља једну изборну јединицу, у пракси су уочени проблеми у успостављању веза у изборном поступку између Републичке изборне комисије и бирачких одбора, као јединих органа за спровођење избора предвиђених тренутно важећим законом. Како би се превазишао недостатак споне између Републичке изборне комисије, као централног изборног органа и преко осам хиљада бирачких одбора, Републичка изборна комисија је својим актима успостављала различите механизме координације у изборном процесу (кроз давање овлашћења својим члановима и заменицима чланова да, као координатори, врше одређене техничке радње, као и кроз образовање радних тела на нивоу јединица локалне самоуправе, за пружање техничке подршке у спровођењу одређених изборних радњи, пре свега предаје изборног материјала бирачким одборима).

У циљу превазилажења наведених изазова у организацији и спровођењу избора, Предлогом закона се, у складу са препорукама из више ранијих извештаја Канцеларије за демократске институције и људска права, предлаже увођење изборних комисија јединица локалне самоуправе, образованих у складу са законом који уређује избор одборника, као органа за спровођење избора, са значајним надлежностима које имају за циљ да растерете Републичку изборну комисију и истовремено олакшају спровођење одређених законом предвиђених радњи (образовање бирачких одбора, одређивање бирачких места, одлучивање о одређеним правним средствима и др).

Одредбе Предлога закона са заједничким правилима за све органе за спровођење избора ослањају се на постојећа законска решења у погледу правила о раду и одлучивању органа за спровођење избора и права и дужности председника и других чланова тих органа и њихових заменика. Новине се огледају у прецизирању начина њиховог предлагања и именовања, као и основа за престанак функције, што представља битно унапређење у односу на

постојећи закон. Битно је указати на то да у складу са одредбама овог Предлога, као и Предлога новог закона о локалним изборима, чије се доношење истовремено предлаже, основ за разрешење члана или заменика члана Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија у сталном саставу и проширеном саставу не може да буде захтев предлагача на чији су предлог именовани у ове комисије, чиме се унапређује самосталност у раду ових органа и битно смањује могућност политичког утицаја на њихов рад.

Оно што представља битну новину, јесте одредба члана 14. став 4, која прописује услов под којим се одлука органа за спровођење избора може оспоравати јер је у одлучивању учествовао члан или заменик члана којем је, из разлога прописаних овим чланом Предлога закона, требало да престане функција у том органу. Наиме, предметном одредбом је прописано да није дозвољено оспоравање одлуке коју је донео орган у непрописном саставу ако претходно није било благовремено поднето одговарајуће правно средство којим је било оспорено даље чланство тог члана, односно заменика у органу за спровођење избора. Такво законско решење ослања се и на досадашњу праксу Управног суда, односно Управног одељења некадашњег Врховног суда Србије, који су у својим одлукама стајали на становишту да се гласање на бирачком месту не може оспоравати због непрописног састава бирачког одбора, ако претходно није био поднет приговор на одлуку о образовању бирачког одбора.

По питању Републичке изборне комисије, задржава се тренутно важеће решење, према којем Републичку изборну комисију чине председник, 16 чланова и њихови заменици, које Народна скупштина именује на предлог посланичких група у Народној скупштини. Новина у односу на постојеће решење представља одредба да посланичке групе предлажу чланове и заменике чланова Републичке изборне комисије сразмерно њиховој заступљености у укупном броју народних посланика који припадају посланичким групама, што представља решење које се у пракси и иначе примењује приликом образовања Републичке изборне комисије.

Предлог закона прописује да ниједна посланичка група не може да предложи више од половине чланова и заменика чланова Републичке изборне комисије у сталном саставу, те се, у сврху појашњења ове одредбе, уводи и решење за случај да нека посланичка група има више од половине од укупног броја народних посланика.

Посебну новину представља увођење одредбе о заступљености полова у Републичкој изборној комисији кроз прописивање обавезе посланичких група да у случају предлагања више од једног лица у Републичку изборну комисију, морају да предложе припаднике оба пола.

Битну новину представља и одредба о томе у којим случајевима се право предлагања чланова и заменика чланова Републичке изборне комисије може признати и самосталном народном посланику или групи народних посланика који нису чланови ниједне посланичке групе, а све у циљу постизања што боље репрезентације свих политичких опција заступљених у Народној скупштини.

Предлогом закона се предвиђа и рок у којем новоизабрани сазив Народне скупштине треба да именује нов састав Републичке изборне комисије (шест месеци од конституисања).

Предлогом закона се Републичкој изборној комисији поверава посебно овлашћење да, у случају да у некој јединици локалне самоуправе на дан расписивања избора за народне посланике не постоји локална изборна комисија, сама образује ту комисију, само у сврху рада на спровођењу

парламентарних избора, без овлашћења која су локалним изборним комисијама дата законом који уређује избор одборника.

Што се тиче начина образовања бирачких одбора, односно именовања њихових сталних састава, Предлогом закона се преузимају решења која се у пракси примењују већ 15 година, а предвиђена су упутствима за спровођење избора Републичке изборне комисије. Тако се предлаже да се законски уреди овлашћење посланичких група у Народној скупштини да предлажу чланове и заменике чланова бирачког одбора у сталном саставу, сразмерно својој заступљености у Народној скупштини, а у складу са распоредом који за те потребе утврди Републичка изборна комисија у сарадњи са Републичким заводом за статистику.

У оквиру ове главе детаљно је уређено и право подношења одговарајућих правних средстава против свих одлука о именовању чланова органа за спровођење избора, како у сталном, тако и проширеном саставу, укључујући ту и одлуке којим је одбијен или одбачен предлог за именовање, а прописано је и право жалбе против одлуке Народне скупштине о именовању сталног састава Републичке изборне комисије, чиме се прописује ефикасно правно средство које садашњи закон не познаје.

Веома значајна решења садржана су у чл. 25. и 33, чије одредбе уређују обавезу објављивања свих одлука Републичке изборне комисије, али и локалних изборних комисија, на веб-презентацији Републичке изборне комисије, уз обавезно назначење датума и времена њиховог објављивања. Ове одредбе су значајне с обзиром на то да се Предлогом закона предвиђа да се рок за улагање приговора против одлука Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија рачуна од времена њиховог објављивања на веб-презентацији Републичке изборне комисије, чиме се поступак по правним средствима чини ефикаснијим и економичнијим, што је од кључног значаја за обављање свих неопходних радњи у изборном поступку који је по својој природи изузетно кратак и хитан.

ИЗБОРНИ МАТЕРИЈАЛ (чл. 42. до 55)

Трећом главом Предлога закона уређују се питања везана за припрему, штампање и надзор над штампањем гласачких листића, гласачку кутију, спреј за обележавање прста бирача, параван за обезбеђивање тајности гласања, употребу језика и писма приликом израде појединог изборног материјала, чување изборног материјала након завршетка избора, као и право на увид у изборни материјал и право на информацију о евидентирању у изводу из бирачког списка.

Изглед односно садржај гласачког листа одређује се практично на исти начин као и до сада, с том допуном што се предлаже навођење напомене о тајности гласања. Предлогом закона се предлаже да гласачке листиће и остали пратећи изборни материјал штампа Јавно предузеће „Службени гласник“ (члан 42).

У односу на постојећа решења у важећем закону, битну новину представља предлог да облик и димензије гласачке кутије, уместо министарства надлежног за послове управе, прописује Републичка изборна комисија (члан 50). Овакво решење је целисходније и логичније, с обзиром на то да Републичка изборна комисија представља централну државну институцију надлежну за спровођење избора на републичком нивоу.

Посебно се прописује и право подносилаца изборних листа и домаћих и страних посматрача да надзиру штампање, бројање и паковање гласачких листића и њихову доставу Републичкој изборној комисији, локалним изборним комисијама и бирачким одборима, пре и после гласања. Уређује се, такође, и могућност ускраћивања права на наведени надзор.

У сврху унапређења поверења у изборни процес, афирмише се право сваког бирача да од локалне изборне комисије затражи и добије информацију о томе да ли је у изводу из бирачког списка евидентирано да је гласао на изборима (члан 55).

БИРАЧКА МЕСТА (чл. 56. до 58)

Четвртом главом се прописују правила од значаја за одређивање бирачких места. У односу на тренутно важећа решења, новине представљају преношење надлежности за утврђивање бирачких места са Републичке изборне комисије на локалне изборне комисије (осим бирачких места у заводима за извршење кривичних санкција и у иностранству) као и могућност да се бирачка места одреде за гласање и мање од 100 односно више од 2.500 бирача, под условима утврђеним Предлогом закона, а уз сагласност Републичке изборне комисије.

ТОК ИЗБОРНОГ ПОСТУПКА (чл. 59. до 127)

У оквиру Пете главе Предлога закона уређују се све главне фазе изборног процеса, почев од расписивања избора, потом подношења изборних листа кандидата за народне посланике, затим гласања на бирачком месту до утврђивања резултата гласања на бирачком месту и, потом, утврђивања резултата избора.

Што се тиче расписивања избора, Предлог закона не садржи новине у односу на постојећа решења, ослањајући се на одговарајуће Уставне одредбе које уређују надлежност и рокове за расписивање избора.

По питању субјеката овлашћених за подношење изборних листа, задржава се тренутно важеће решење које препознаје регистроване политичке странке, коалиције регистрованих политичких странака и групе грађана као могуће подносиоце изборних листа. Међутим, за разлику од постојећег закона, Предлогом закона се детаљно уређују питања начина образовања коалиција и група грађана, преузимајући решења из вишегодишње праксе Републичке изборне комисије, односно њених упутстава за спровођење избора. Сходно наведеном, предлаже се да се законом група грађана дефинише као група од најмање десет бирача, која се споразумом удружује ради учешћа на изборима.

Из упутстава Републичке изборне комисије се преузимају и решења у погледу прописивања правила о одређивању назива изборне листе и назива њеног подносиоца, посебно у случају коалиција и група грађана. С тим у вези, битно је указати да се Предлогом закона по први пут предлаже законско уређивање садржаја изборне листе, на начин на који је то до сада било уређено упутствима Републичке изборне комисије.

Предлаже се да се рок за подношење изборне листе са 15 помери на 20 дана пре дана гласања, како би се оставило довољно времена да се правноснажно утврде све изборне листе и, потом, утврди збирна изборна листа (15 уместо десет дана пре дана гласања), која је од значаја за утврђивање садржаја гласачког листића, што је све, у крајњој линији, од значаја за благовремени почетак штампања гласачких листића.

Вредно је напоменути да је поступак припремања документације која мора да се приложи уз изборну листу значајно олакшан тиме што се Предлогом закона прописује да се за сваког кандидата на изборној листи, уз изјаву о прихватању кандидатуре, доставља само очитана, односно фотокопирана лична карта (члан 71).

Значајну новину представља напуштање правила да бирач својим потписом може да подржи само једну изборну листу. Наиме, Предлогом закона се, у члану 72. прописује да бирач може да подржи више изборних листа чиме се додатно подстиче плурализам и демократичност изборног поступка, а значајно релаксира и само кандидовање јер се отклања један од ограничавајућих фактора који је у пракси доводио до тога да подносиоци изборних листа, нарочито оних који су изборне листе подносили при истеку рока за кандидовање, нису могли да буду поуздани у то колико су валидних потписа бирача прикупили за своју изборну листу. На овај начин је испоштована једна од битних препорука Канцеларије за демократске институције и људска права.

Задржава се постојеће решење да на изборној листи мора да буде најмање 40% кандидата мање заступљеног пола на изборној листи, при чему се прецизније дефинише начин распоређивања кандидата на изборној листи према половима, тако што се јасно прописује да се међу сваких пет кандидата морају наћи три кандидата једног и два кандидата другог пола, чиме се спречава могуће изигравање смисла постојеће законске одредбе (члан 73).

За разлику од досадашњег законског решења према којем је Републичка изборна комисија дужна да о поднетој изборној листи одлучи у року од 24 часа од њеног подношења, Предлогом закона се овај рок продужује на 48 часова (члан 74), при чему се прецизније дефинише начин поступања у различитим ситуацијама (одбацивање, одбијање или налагање отклањање недостатака) у којима не постоје услови за проглашење изборне листе (чл. 76. до 78).

Предлогом закона се дефинише могућност одустанка од кандидатуре за народног посланика, како у пракси не би било недоумица по овом питању.

По питању правила о гласању на бирачком месту, Предлог закона преузима постојећа решења, уз прописивање одређених специфичности, односно детаља, који се односе на поступање када је изборни материјал непотпун и неисправан (што је од великог значаја као упутство бирачком одбору у којим случајевима не сме, односно може да се отвори бирачко место, односно започне гласање), уређење бирачког места, начин постављања паравана како би се осигурала тајност гласања бирача, нарушавање реда на бирачком месту и др.

Битну новину представљају одредбе члана 100. (Гласање у посебним ситуацијама) које успостављају правни основ за прописивање посебних правила, уз прописана ограничења, за образовање бирачких одбора, примопредају изборног материјала и спровођења гласања на оним бирачким местима на којима се, услед елементарне непогоде, епидемије или других разлога, гласање не може спровести по општим правилима прописаним Предлогом закона, као што је то тренутно случај на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија.

У исту сврху је прописано и посебно правило у погледу места утврђивања резултата гласања, у складу с којим је Републичка изборна комисија овлашћена да пропише да се изборни материјал са појединог бирачког места премести на друго место и тамо утврди резултат гласања, у

случају да се резултат гласања на самом том бирачком месту не може утврдити услед угрожености безбедности и здравља чланова бирачког одбора и безбедност изборног материјала.

По питању утврђивања резултата гласања од стране бирачког одбора, новину представља предлог да се у јединицама локалне самоуправе у којима су у службеној употреби један или више језика националне мањине, уместо вишејезичне верзије записника о раду бирачког одбора, сачине посебни записници на српском језику и на језицима тих националних мањина. С тим у вези, новину представља и предлог да се записници о раду бирачког одбора, који ће се и даље израђивати у шест истоветних примерака, на самокопирајућем папиру, не додељују представницима подносилаца четири, већ три изборне листе са највећим бројем гласова на бирачком месту. Ово стога што ће се, због другачијег поступка утврђивања резултата избора, уместо једног, два примерка записника (први, односно оригинални, и други) достављати надлежним изборним комисијама (Републичкој изборној комисији и локалној изборној комисији), услед чега подаци забележени у записнику не би могли да буду адекватно графички пренети на евентуални седми примерак самокопирајућег папира на којем се израђује образац записника о раду бирачког одбора.

У вези са предајом изборног материјала локалној изборној комисији после гласања, прописује се правило да тај материјал обавезно предају председник бирачког одбора или његов заменик, као и да тај материјал преузимају најмање два члана изборне комисије, уз обавезу да та два члана изборне комисије буду именована на предлог различитих предлагача. Наравно, Предлог закона садржи и одредбу према којој право да присуствују наведеној примопредаји изборног материјала имају и сви остали чланови бирачког одбора.

Посебно треба указати на члан 107. Предлога закона којима се јамче посебна права подносилаца опозиционих изборних листа (које су чланом 47. Предлога закона дефинисане као изборне листе чији подносилац није парламентарна странка, односно изборна листа чији подносилац није део парламентарне већине на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу).

Део Предлога закона посвећен утврђивању резултата избора (чл. 108. до 123) уносе значајне новине у погледу начина на који локална изборна комисија треба да поступа са записницима о раду бирачких одбора, односно изборним материјалом, у циљу утврђивања резултата гласања на територији за коју је надлежна. Све одредбе које се односе на ова питања имају за циљ да уреде ситуације са којима може да се суочи локална изборна комисија у извршавању своје законске обавезе да утврди збирни извештај о резултатима гласања, на чији значај је указала досадашња пракса у спровођењу избора, а које у важећем закону нису дефинисане, још мање регулисане.

Наиме, важећи закон не регулише начин поступања у случајевима у којима гласање на неком бирачком месту није започето или није окончано у складу са законом, када са бирачког места недостаје записник о раду бирачког одбора или записник није потписан од стране чланова односно заменика чланова бирачког одбора, или када резултати гласања у достављеном записнику нису потпуни или када међу њима постоји логичко-рачунска неусклађеност.

Посебан проблем су у досадашњој пракси представљале ситуације које су важећим законом утврђене као разлози за понављање гласања (када у гласачкој кутији након отварања не буде нађен контролни лист за проверу

исправности гласачке кутије или када број гласачких листића у гласачкој кутији буде већи од броја бирача који су у изводу из бирачког списка евидентирани да су изашли на гласање), уз истовремено одсуство изричитог законског овлашћења да надлежна изборна комисија у тим ситуацијама гласање поништи по службеној дужности.

Предлогом закона се уређују све ове ситуације које се, на жалост, могу десити или су се десиле у ранијим изборним циклусима, а поступање по њима није било законски дефинисано, тако што се сада прописују радње које локална изборна комисија, у одсуству евентуалног приговора, мора да изврши по службеној дужности (*ex officio*).

Као прво, Предлогом закона се уводи обавеза вршења контроле записника о раду бирачког одбора приликом предаје изборног материјала након гласања локалној изборној комисији, о чему се обавезно сачињава извештај који се доставља локалној изборној комисији. У случају да се том приликом констатују одређене грешке у записницима, у извештај се уносе подаци о констатованим грешкама и могућности за њихово исправљање, за шта је надлежна локална изборна комисија.

Предлог закона прави разлику између тзв. лаких грешака, односно очигледних омашки у попуњавању записника о раду бирачких одбора (које се могу исправити без увида у сав изборни материјал са бирачког места) и тзв. тешких грешака, односно грубих логичко-рачунских грешака у резултатима гласања унетим у записник о раду бирачког одбора, које се не могу исправити без увида у целокупни изборни материјал.

У случају лаких грешака, локална изборна комисија треба да донесе решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

У случају тешких грешака, поступање локалне изборне комисије зависи од тога да ли се констатована тешка грешка може исправити. Ако се увидом у целокупни изборни материјал отклони тешка грешка, изборна комисија треба да донесе решење о исправљању записника о раду бирачког одбора. У супротном, локална изборна комисија треба да донесе решење којим се констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, што ће касније довести до понављања гласања на том бирачком месту.

Осим ове обавезне контроле записника о раду бирачког одбора, уводи се могућност вршења контроле од стране чланова и заменика чланова Републичке изборне комисије и локалне изборне комисије, као и на захтев подносиоца проглашене опозиционе изборне листе (контрола по узорку од 5% бирачких места на подручју једне локалне изборне комисије).

У оба случаја, свако констатовано неслагање између резултата унетих у записник о раду бирачког одбора и стања изборног материјала довешће или до доношења решења о исправљању записника о раду бирачког одбора или до доношења решења којим се поништава гласање на бирачком месту.

Међутим, у случају контроле по узорку, прописују се додатне последице у зависности од исхода контроле. Наиме, околност да се број гласова за одређену изборну листу који је унет у записник о раду бирачког одбора разликује за више од 10% од стварног стања изборног материјала узевши у обзир сва контролисана бирачка места, на исти начин ће се извршити контрола додатних 5% бирачких места. Ако се и у тој накнадној контроли утврди одступање по истом принципу, извршиће се контрола записника о раду

бирачких одбора са свих бирачких места са подручја надлежне локалне изборне комисије.

Осим наведених видова контроле, Предлог закона прописује поступање и у случају других видова неправилности, који се разликују у односу на то:

- да ли за своју последицу имају објективну немогућност да се утврде резултати гласања на бирачком месту (гласање на бирачком месту није одржано или је прекинуто, а није настављено, локална изборна комисија није добила записник о раду бирачког одбора, или достављени записник нису потписала најмање три члана бирачког одбора или у записнику постоје грубе и неотклоњиве логичко-рачунске грешке), у ком случају се, по службеној дужности, доноси решење којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања,

- да ли су на бирачком месту учињене неправилности које су основ за поништавање гласања (број гласачких листића у гласачкој кутији је већи од броја бирача који су изашли на изборе, или је бирачки одбор омогућио да гласа лице које није уписано у извод из бирачког списка или у гласачкој кутији нема контролног листа, односно контролни лист није попуњен или га није потписао први бирач и бар један члан бирачког одбора или је укупан број неупотребљених гласачких листића и број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја гласачких листића које је примио бирачки одбор), у ком случају се, по службеној дужности доноси решење којим се поништава гласање на бирачком месту.

Доношење решења којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или решења којим се поништава гласање на бирачком месту за своју последицу имају понављање гласања на том бирачком месту, за чије спровођење Републичка изборна комисија доноси посебно решење.

Пошто буду утврђени резултати гласања са свих бирачких места, локална изборна комисија треба да утврди збирни извештај о резултатима гласања на свим бирачким местима са свог подручја, са подацима прописаним чланом 119. став 1. Предлога закона, који је дужна да, без одлагања, достави Републичкој изборној комисији.

На основу збирних извештаја добијених од свих локалних изборних комисија, Републичка изборна комисија доноси укупни извештај о резултатима избора, са подацима прописаним чланом 121. став 1. Предлога закона.

Посебан део Пете главе Предлога закона посвећен је прекиду изборних радњи (чл. 124. до 127), о чему решење доноси Републичка изборна комисија. Овим одредбама су прописани разлози за прекид изборних радњи, овлашћени предлагачи прекида, односно настављања изборних радњи, последице прекида изборних радњи, као и настављање изборних радњи.

РАСПОДЕЛА, ДОДЕЉИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК МАНДАТА (чл. 128. до 136)

Одредбама Шесте главе Предлога закона уређују се питања везана за расподелу мандата народних посланика (изборни цензус и систем највећег количника), додељивање мандата кандидатима са изборних листа, као и основи за престанак мандата народног посланика и поступак за попуну упражњеног посланичког места у случају престанка мандата народног посланика пре истека времена на које је изабран.

Предлогом закона се предлаже задржавање цензуса од 3% за учешће изборних листа у расподели мандата народних посланика (уз, такође, задржавање права изборних листа националних мањина да у тој расподели учествују без обзира на број добијених гласова, што је предмет уређивања посебне главе Предлога закона).

Изборни цензус се, у односу на важећи закон, дефинише прецизније, тако што се прописује да у расподели учествују изборне листе које су добиле најмање 3% гласова од броја бирача који су гласали, односно броја гласачких листића у гласачкој кутији.

Задржава се досадашњи систем расподеле мандата изборним листама, односно систем највећег количника (тзв. Д`Онгов систем).

У вези са поступком доделе мандата народног посланика, задржава се постојеће решење према којем се мандати додељују кандидатима према њиховом редоследу на изборној листи, почев од редног броја један.

Што се тиче престанка мандата народног посланика пре истека времена на које је изабран, задржава се правило да оставка на функцију народног посланика мора да буде поднета у року од три дана од дана овере потписа њеног подносиоца.

Одредбе о попуни упражњеног посланичког места одговарају решењима из тренутно важећег закона, укључујући ту и одредбе о додели мандата народног посланика који припада коалиционој изборној листи, као и могућност поновне доделе мандата народног посланика у истом сазиву Народне скупштине.

Међутим, битну новину представља то што се Предлогом закона прописује обавеза Републичке изборне комисије да попуни упражњеног посланичког места спроведе у року од седам дана од дана када је Народна скупштина констатовала престанак мандата народног посланика.

ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА (чл. 137. до 140)

Седмом главом Предлога закона се на једном месту систематизују све одредбе специфичне за учешће националних мањина у изборном поступку.

Као што је то већ било наведено, задржава се постојеће решење према којем изборне листе националних мањина учествују у расподели мандата без обзира на број гласова које су освојиле, уз правило да се количници који припадају овим изборним листама, ако су освојиле мање гласова од изборног цензуса, увећавају за 35%.

Битно унапређење положаја подносилаца изборних листа националних мањина предлаже се кроз смањење минималног броја изјава неопходних за проглашење ових изборних листа на 5.000.

Републичка изборна комисија ће и даље бити надлежна за утврђивање статуса изборне листе националне мањине, када у поступку разматрања предлога подносиоца изборне листе за утврђивање тог статуса, који ће и убудуће морати да буде поднет истовремено са подношењем изборне листе, утврди да је основни циљ кандидовања представљање и заступање интереса одређене националне мањине, као и заштита и побољшање права припадника те националне мањине.

Новину, међутим, представља одредба члана 138. Предлога закона о забрани изигравања закона (*fraus legis*), којом се прописују услови под којим

предлог за утврђивање положаја изборне листе националне мањине треба да буде одбијен, а све у циљу спречавања могућих злоупотреба кроз регистравање политичких странака као странака националних мањина, не у законом предвиђену сврху заступања интереса одређене националне мањине, већ искључиво у циљу стицања привилегованог положаја у расподели мандата народних посланика који уживају изборне листе националних мањина.

ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОДНОСИЛАЦА ПРОГЛАШЕНИХ ИЗБОРНИХ ЛИСТА И КАНДИДАТА СА ПРОГЛАШЕНИХ ИЗБОРНИХ ЛИСТА (чл. 141. до 146)

Осмом главом Предлога закона уређује се право подносилаца проглашених изборних листа и кандидата са проглашених изборних листа на бесплатно и једнако представљање, без дискриминације, у програмима Републичког јавног медијског сервиса (Радио-телевизија Србије).

По узору на одредбе постојећег закона, Предлогом закона (члан 144) предвиђа се закључивање споразума о броју и трајању емисија на републичком јавном медијском сервису за представљање подносилаца проглашених изборних листа.

Такође по узору на важећи закон, предвиђа се образовање Надзорног одбора за изборну кампању ради спровођења надзора над поступцима политичких странака, подносилаца проглашених изборних листа, кандидата за народне посланике и јавних медијских сервиса у току изборних активности, по угледу на састав и са надлежности које су предвиђене и важећим законом.

ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА (чл. 147. до 160)

Деветом главом Предлога закона уређују се правна средства која се могу улагати у поступку спровођења избора, и то захтев за поништавање гласања на бирачком месту, приговор и жалба.

Кључно питање које се жели уредити одредбама ове главе јесте јасно разграничавање услова и начина на који овлашћени субјекти могу да остваре заштиту својих права и интереса у изборном поступку.

Најшире постављено право на сва правна средства имају подносиоци проглашених изборних листа, с обзиром на то да имају најшири правни интерес за законитим спровођењем свих аспеката изборног процеса уређених Предлогом закона. Осталим овлашћеним субјектима (подносиоцима непроглашених изборних листа, регистрованим политичким странкама, посланичким групама у Народној скупштини, кандидатима за народне посланике, бирачима и лицима чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе) право на правно средство се признаје у оним случајевима прописаним Предлогом закона у којима њихов непосредни правни интерес може да буде угрожен, односно повређен.

Најважнију новину у односу на постојећи закон представља увођење тростепености у заштити права због неправилности током спровођења гласања на бирачким местима. Наиме, ако је на бирачком месту учињена нека неправилност, подносиоци изборних листа могу да, прво, поднесу локалној изборној комисији захтев за поништавање гласања на бирачком месту. Ако тај захтев буде одбијен или одбачен, следеће правно средство би представљао приговор Републичкој изборној комисији, против чијег решења по приговору би подносилац проглашене изборне листе имао право жалбе пред Управним судом. Наведена права се Предлогом закона признају и бирачу ако је на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка неосновано

спречен да гласа или ако му је приликом гласања повређено право на слободно и тајно гласање.

Предлогом закона се, по први пут, јасно и детаљно прописује садржина захтева за поништавање гласања на бирачком месту и садржина приговора (чл. 149. и 151).

Оно што је битна новина јесте то да се рокови за подношење приговора против одлука локалних изборних комисија и Републичке изборне комисије више неће рачунати од часа доношења тих одлука, већ од часа њиховог објављивања на веб-презентацији, што ће битно унапредити право на правну заштиту. Овакво решење је логичније и практичније, имајући у виду и то да се право на жалбу у случају усвајања приговора не признаје само подносиоцу приговора, већ и другим Предлогом закона дефинисаним субјектима којима би усвајањем приговора могао да буде непосредно повређен правни интерес.

Рокови за подношење правних средстава, као и рокови за одлучивање по њима су значајно дужи од рокова прописаним важећим законом, чиме се поступак избора народних посланика усклађује са међународним стандардима у овој области.

Прво, напушта се досадашњи рок од 24 часа за подношење правног средства против одлуке односно радње првостепеног органа, те се прописује да се захтев за поништавање гласања на бирачком месту подноси у року од 72 часа од затварања бирачког места, а приговор у року од такође 72 часа од часа када је објављена одлука, односно предузета радња која се сматра неправилном. Изузетак представљају посебни случајеви за које су законом прописани посебни рокови за улагање правних средстава.

Битно је указати на то да се Предлогом закона дефинише и рачунање рока за приговор у случају да је пропуштено да се донесе одговарајућа одлука или предузме одређена радња, тако што се прописује да рок од 72 часа почиње да тече од часа када је одлука требало да буде донета, односно када је радња требало да буде предузета.

Приговори се подносе Републичкој изборној комисији, у писменом облику, непосредном предајом писарници Републичке изборне комисије, с тим што се приговор против одлуке локалне изборне комисије може поднети и непосредном предајом писарници локалне изборне комисије. Предлог закона дозвољава могућност подношења приговора и електронском поштом, ако су испуњени услови прописани посебним законом.

Продужава се и досадашњи општи рок у којем је Републичка изборна комисија била дужна да донесе решење о приговору, те се, уместо рока од 48 часова, уводи рок од 72 часа за одлучивање по приговору.

Рок за подношење жалбе Управном суду против решења по приговору би од сада, уместо 48, био 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији Републичке изборне комисије. У случају да у прописаном року није донета одлука по приговору, наведени рок за жалбу ће се рачунати од истека рока у којем је одлука требало да буде донета. Жалба ће се, као и до сада, Управном суду подносити преко Републичке изборне комисије, која ће бити дужна да Управном суду проследи жалбу са списима предмета у року од 24 часа од пријема жалбе.

Рок за одлучивање Управног суда по жалби би, уместо 48, такође био продужен на 72 часа од пријема жалбе са списима предмета.

Посебном одредбом (члан 160) прописује се обавеза Републичке изборне комисије да на веб-презентацији објави сва поднета правна средства и одлуке које су донете по њима.

ПОСМАТРАЊЕ РАДА ОРГАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА (чл. 161. до 168)

Уважавајући препоруке из извештаја Канцеларије за демократске институције и људска права о праћењу избора у Републици Србији, у Предлог закона се уносе детаљне одредбе о праву овлашћених субјеката да, као домаћи односно страни посматрачи, прате рад органа за спровођење избора. Одредбе Десете главе Предлога закона су до сада биле садржане у упутствима Републичке изборне комисије за спровођење избора на републичком нивоу.

Предлогом закона се предлаже да се статус домаћих посматрача може одобрити представницима удружења регистрованих у Републици Србији чији се циљеви остварују у области избора, док се статус страних посматрача може одобрити представницима страних држава, међународних и страних организација и удружења, у складу са мишљењем министарства надлежног за спољне послове.

Домаћим и страним посматрачима мора се омогућити несметано посматрање сваке изборне радње коју врши орган за спровођење избора чији су рад овлашћени да прате. Битно је напоменути и то да се рад бирачких одбора може пратити почев од примопредаје изборног материјала пре гласања, до окончања примопредаје изборног материјала после гласања, укључујући и отварање гласачке кутије, пребројавање гласова, утврђивање резултата гласања, гласање ван бирачког места, као и поновљено гласање на том бирачком месту.

Предлогом закона се прописују начин и рокови за подношење пријава за посматрање рада органа за спровођење избора, као и питања од значаја за положај и овлашћења посматрача.

ТРОШКОВИ СПРОВОЂЕЊА ИЗБОРА (члан 169)

Чланом 169. Предлога закона прописује се да ће се, као и до сад, средства за рад органа за спровођење избора, изборни материјал и друге трошкове спровођења избора обезбеђивати у буџету Републике Србије. Осим тога, прописује се да је Републичка изборна комисија надлежна да утврђује накнаде за рад у органима за спровођење избора и других трошкова спровођења избора.

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 170. до 175)

Казненим одредбама се прописују прекршајна одговорност и распон новчаних казни за кршење одређених законских одредби (незаконито објављивање процене резултата избора, недостављање позива за гласање, истицање изборног пропагандног материјала на бирачком месту, спречавање праћења рада органа за спровођење избора, нарушавање реда на бирачком месту и повреда права подносилаца проглашених изборних листа и кандидата на представљање).

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 176. до 181)

Прелазним и завршним одредбама се, прво, прописује обавеза Републичке изборне комисије да у року од седам дана од дана ступања на

снагу овог закона пропише јединствене стандарде за изборни материјал (члан 176).

Чл. 177. и 178. се прописују обавезе Народне скупштине да у року од седам дана од ступања на снагу овог закона именује нов стални састав Републичке изборне комисије и нов Надзорни одбор за изборну кампању.

Чланом 179. се прописује привремено увећање броја чланова у сталном саставу органа за спровођење избора, у складу са Споразумом о унапређењу услова за одржавање избора од 29. октобра 2021. године. Наиме, предвиђа се да ће прве изборе за народне посланике који буду расписани након ступања на снагу овог закона спровести Републичка изборна комисија у чији стални састав треба да буде именовано још шест чланова и њихових заменика, на предлог председника Народне скупштине, и то у року од седам дана од ступања на снагу овог закона, са трајањем мандата до коначности укупног извештаја о резултатима избора. Такође, предвиђа се да ће у спровођењу првих наредних избора за народне посланике учествовати локалне изборне комисије у чији стални састав ће ући још по један члан и заменик члана које ће именовати Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине, са трајањем мандата до коначности збирног извештаја о резултату гласања на бирачким местима. Предвиђено је и проширење састава бирачких одбора, у чији стални састав ће ући још по један члан и заменик члана које ће именовати Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине.

Ступањем на снагу новог закона, престаће да ваше тренутно важећи Закон о избору народних посланика, као и Упутство о облику и димензијама гласачке кутије, како је то предвиђено чланом 180. Предлога закона.

Одредбом члана 181. предвиђа се да овај закон ступи на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

III. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Средства за спровођење овог закона обезбеђују се у буџету Републике Србије у години у којој се расписују избори за народне посланике.

V. РАЗЛОЗИ ЗБОГ КОЈИХ СЕ ПРЕДЛАЖЕ ДА ЗАКОН СТУПИ НА СНАГУ ПРЕ ОСМОГ ДАНА ОД ДАНА ОБЈАВЉИВАЊА У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”

Разлози због којих се предлаже да закон ступи на снагу пре осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, налазе у потреби што скоријег предузимања свих радњи предвиђених Предлогом закона које су неопходне за благовремено успостављање услова за организацију и спровођење предстојећих редовних избора за председника Републике и избора за одборнике у појединим јединицама локалне самоуправе, као и најављених превремених избора за народне посланике.

VI. АНАЛИЗА ЕФЕКТА **ЗА ЗАКОН О ИЗБОРУ НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА**

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Прати се поступак спровођења избора народних посланика од стране органа за спровођење избора, учесника избора и посматрача у циљу отклањања могућих неправилности, ако и ради утврђивања степена демократичности и транспарентности изборног процеса.

Према Коначном извештају Специјалне мисије КДИЉП ОЕБС за процену избора од 21. јуна 2020, РИК је примио 16 приговора, углавном од стране учесника избора и већином због подношења и проглашења изборних листа. РИК је све те приговоре одбацио. Није прихваћен и додатни 2.591 истоветни приговор, који су послали бирачи, и то против одлуке РИК да се настави изборни процес, позивајући се на непостојећи здравствени ризик који је изазвао COVID-19. У четири случаја поднете су неуспешне жалбе Управном суду.

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Основни текст важећег Закона о избору народних посланика донет је 2000. године и сви изборни за народне посланике од тада (2000, 2003, 2007, 2008, 2012, 2014, 2016. и 2020. године) су одржани по томе закону. Закон је више пута у том периоду мењан и унапређиван (почело је тако што је 2004. омогућено је гласање у иностранству па све до утврђивања да 40% припадника мање заступљеног пола морају бити на изборној листи).

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Закон о избору народних посланика.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Предложена решења имају за циљ установљавање вишег степена демократичности и транспарентности изборног процеса.

Може се сматрати да је читав процес који би требало да доведе до новог значајног унапређења изборних услова у складу са међународним стандардима отпочео са самим завршетком претходних парламентарних избора, односно када је Канцеларија за демократске институције и људска права објавила Коначни извештај о парламентарним изборима у Републици Србији који су одржани 21. јуна 2020, са одговарајућим препорукама за унапређење изборног процеса. Након тога, Влада је на седници од 3. децембра 2020. године формирала Радну групу за сарадњу са Организацијом за европску безбедности и сарадњу и Канцеларијом за демократске институције и људска права, ради обезбеђења примене

датих препорука. Имајући у виду да је примарни задатак Радне групе био да координира и прати примену препорука из Извештаја Мисије Организације за европску безбедност и сарадњу и Канцеларије за демократске институције и људска права о процени избора потребно је било успоставити консултативни процес са политичким странкама о изборном процесу који ће укључити представнике Европског парламента. Имајући у виду потребу да се у консултативни процес укључи што већи број политичких странака, што би морало укључивати на равноправним основама и оне политичке странке које желе дијалог о изборним условима без учешћа страних односно међународних чинилаца, организована је још један формат дијалога, у коме су учествовале те странке под покровитељством Народне скупштине, а без учешћа представника Европског парламента.

Резултат та два дијалога, који су се одвијали паралелно, јесу, са једне стране, Мере за унапређење спровођења изборног процеса које су предложили кофасилитатори током процеса Међустраничног дијалога уз посредовање Европског парламента од 18. септембра 2021, а, са друге стране, Споразум о унапређењу услова за одржавање избора, који су потписали чланови Радне групе за међустранички дијалог без страног посредовања, 29. октобра 2021. године.

Законска решења која се предлажу Предлогом закона заснована су на оба наведена документа, као и на препорукама Канцеларије за демократске институције и људска права Организације за европску безбедност и сарадњу.

5) Која промена се предлаже?

Иако се задржавају досадашња законска решења која се могу и сматрати основним постулатима изборног процеса (Република Србија као једна изборна јединица, изборне листе са које кандидати добијају мандате према редоследу на листи, примена система највећег количника приликом расподеле мандата, изборни цензус од 3% и др.), може се оправдано рећи да закон доноси значајне новине у погледу организације и рада органа за спровођење избора, посебно у погледу транспарентности њиховог рада и ширег круга субјеката из политичког живота који учествују у њиховом раду, па и имају додатна овлашћења у погледу контроле правилности спровођења изборног поступка. Такође, ту су и посебна правила која унапређују положај припадника националних мањина као учесника у изборном поступку, као и посебна правила која имају за циљ да се у постојећим условима обезбеди могућност гласања и грађанима Србије на подручју Косова и Метохије, као и одговарајући услови за рад органа за спровођење избора у тим условима.

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 1. до 6)

Основним одредбама уређују се предмет закона и начела избора, изборно право, право на слободу одлучивања у погледу гласања, једнакост изборног права, изборни систем и право на обавештеност бирача о изборима.

Важно је напоменути решење из члана 3. којим је додатно прецизирана дефиниција активног и пасивног изборног права у смислу Уставне одредбе. Према предложеном решењу, бирачко право има и пунолетна особа која је делимично пословно способна ако суд у решењу о делимичном лишењу пословне способности није изричито утврдио да је неспособна да врши изборно право. На тај начин, делимично лишење пословне способности, само по себи,

не доводи до губитка изборног права. Таквим предложеним решењем уклањају се сва ограничења бирачког права по основу интелектуалних тешкоћа и психосоцијалног инвалидитета и српско законодавство се усклађује са циљевима Конвенције УН о правима особама са инвалидитетом.

По питању изборног система, задржавају се досадашња решења према којима се гласа за изборне листе кандидата за народне посланике у Републици Србији као једној изборној јединици, применом пропорционалног изборног система кроз расподелу посланичких мандата изборним листама сразмерно броју добијених гласова, применом система највећег количника (тзв. Д`Онтов систем).

ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА (чл. 7. до 41)

Овом главом Предлога закона прописују се органи за спровођење избора, њихове надлежности и начин образовања Републичке изборне комисије и бирачких одбора, као и локалних изборних комисија, под одређеним условом.

У примени важећег закона, донетог још 2000. године, односно од када Република Србија представља једну изборну јединицу, у пракси су уочени проблеми у успостављању веза у изборном поступку између Републичке изборне комисије и бирачких одбора, као јединих органа за спровођење избора предвиђених тренутно важећим законом. Како би се превазишао недостатак међуоргана, као споне између Републичке изборне комисије, као централног изборног органа и преко осам хиљада бирачких одбора, Републичка изборна комисија је својим актима успостављала различите механизме координације у изборном процесу (кроз давање овлашћења својим члановима и заменицима чланова да, као координатори, врше одређене техничке радње, као и кроз образовање радних тела на нивоу јединица локалне самоуправе, за пружање техничке подршке у спровођењу одређених изборних радњи, пре свега предаје изборног материјала бирачким одборима).

У циљу превазилажења наведених изазова у организацији и спровођењу избора, Предлогом закона се, у складу са препорукама из више ранијих извештаја Канцеларије за демократске институције и људска права, предлаже увођење изборних комисија јединица локалне самоуправе, образованих у складу са законом који уређује избор одборника, као органа за спровођење избора, са значајним надлежностима које имају за циљ да растерете Републичку изборну комисију и истовремено олакшају спровођење одређених законом предвиђених радњи (образовање бирачких одбора, одређивање бирачких места, одлучивање о одређеним правним средствима и др).

Одредбе Предлога закона са заједничким правилима за све органе за спровођење избора ослањају се на постојећа законска решења у погледу правила о раду и одлучивању органа за спровођење избора и права и дужности председника и других чланова тих органа и њихових заменика. Новине се огледају у прецизирању начина њиховог предлагања и именовања, као и основа за престанак функције, што представља битно унапређење у односу на постојећи закон.

Оно што представља битну новину, јесте одредба члана 14. став 4, која прописује услов под којим се одлука органа за спровођење избора може оспоравати јер је у одлучивању учествовао члан или заменик члана којем је, из разлога прописаних овим чланом Предлога закона, требало да престане функција у том органу. Наиме, предметном одредбом је прописано да није дозвољено оспоравање одлуке коју је донео орган у непрописном саставу ако

претходно није било благовремено поднето одговарајуће правно средство којим је било оспорено даље чланство тог члана, односно заменика у органу за спровођење избора. Такво законско решење ослања се и на досадашњу праксу Управног суда, односно Управног одељења некадашњег Врховног суда Србије који су у својим одлукама стајали на становишту да се гласање на бирачком месту не може оспоравати због непрописног састава бирачког одбора, ако претходно није био поднет приговор на одлуку о образовању бирачког одбора.

По питању Републичке изборне комисије, задржава се тренутно важеће решење, према којем Републичку изборну комисију чине председник, 16 чланова и њихови заменици, које Народна скупштина именује на предлог посланичких група у Народној скупштини. Новина у односу на постојеће решење представља одредба да посланичке групе предлажу чланове и заменике чланова Републичке изборне комисије сразмерно њиховој заступљености у укупном броју народних посланика који припадају посланичким групама, што представља решење које се у пракси и иначе примењује приликом образовања Републичке изборне комисије.

Предлог закона прописује да ниједна посланичка група не може да предложи више од половине чланова Републичке изборне комисије у сталном саставу, те се, у сврху појашњења ове одредбе, уводи и правило за случај да нека посланичка група има више од половине од укупног броја народних посланика.

Битну новину представља и одредба о томе у којим случајевима се право предлагања чланова и заменика чланова Републичке изборне комисије може признати и самосталном народном посланику или групи народних посланика који нису чланови ниједне посланичке групе, а све у циљу постизања што боље репрезентације свих политичких опција заступљених у Народној скупштини.

Предлогом закона се предвиђа и рок у којем новоизабрани сазив Народне скупштине треба да именује нов састав Републичке изборне комисије (шест месеци од конституисања).

Предлогом закона се Републичкој изборној комисији поверава посебно овлашћење да, у случају да у некој јединици локалне самоуправе на дан расписивања избора за народне посланике не постоји локална изборна комисија, сама образује ту комисију, само у сврху рада на спровођењу парламентарних избора, без овлашћења која су локалним изборним комисијама дата законом који уређује избор одборника.

Што се тиче начина образовања бирачких одбора, односно именовања њихових сталних састава, Предлогом закона се преузимају решења која се у пракси примењују већ 15 година, а предвиђена су упутствима за спровођење избора Републичке изборне комисије. Тако се предлаже да се законски уреди овлашћење посланичких група у Народној скупштини да предлажу чланове и заменике чланова бирачког одбора у сталном саставу, сразмерно својој заступљености у Народној скупштини, а у складу са распоредом који за те потребе утврди Републичка изборна комисија у сарадњи са Републичким заводом за статистику.

У оквиру ове главе детаљно је уређено и право подношења одговарајућих правних средстава против свих одлука о именовању чланова органа за спровођење избора, како у сталном, тако и проширеном саставу, укључујући ту и одлуке којим је одбијен или одбачен предлог за именовање, а прописано је и право жалбе против одлуке Народне скупштине о именовању

сталног састава Републичке изборне комисије, чиме се прописује ефикасно правно средство које садашњи закон не познаје.

Веома значајна решења садржана су у чл. 25. и 33, чије одредбе уређују обавезу објављивања свих одлука Републичке изборне комисије, али и локалних изборних комисија, на веб-презентацији Републичке изборне комисије. Ове одредбе су значајне с обзиром на то да се Предлогом закона предвиђа да се рок за улагање приговора против одлука Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија рачуна од времена њиховог објављивања на веб-презентацији Републичке изборне комисије, чиме се поступак по правним средствима чини ефикаснијим и економичнијим, што је од кључног значаја за обављање свих неопходних радњи у изборном поступку који је по својој природи изузетно кратак.

ИЗБОРНИ МАТЕРИЈАЛ (чл. 42. до 55)

Трећом главом Предлога закона уређују се питања везана за припрему, штампање и надзор над штампањем гласачких листића, гласачку кутију, спреј за обележавање прста бирача, параван за обезбеђивање тајности гласања, употребу језика и писма приликом израде појединог изборног материјала, чување изборног материјала након завршетка избора, као и право на увид у изборни материјал и право на информацију о евидентирању у изводу из бирачког списка.

Предлогом закона се предлаже да гласачке листиће и остали пратећи изборни материјал штампа Јавно предузеће „Службени гласник“.

У односу на постојећа решења у важећем закону, битну новину представља предлог да облик и димензије гласачке кутије, уместо министарства надлежног за послове управе, прописује Републичка изборна комисија. Овакво решење је целисходније и логичније, с обзиром на то да Републичка изборна комисија представља централну државну институцију надлежну за спровођење избора на републичком нивоу.

Посебно се прописује и право подносилаца изборних листа и домаћих и страних посматрача да надзиру штампање, бројање и паковање гласачких листића и њихову доставу Републичкој изборној комисији, локалним изборним комисијама и бирачким одборима, пре и после гласања. Уређује се, такође, и могућност ускраћивања права на наведени надзор.

БИРАЧКА МЕСТА (чл. 56. до 58)

Четвртом главом се прописују правила од значаја за одређивање бирачких места. У односу на тренутно важећа решења, новине представљају преношење надлежности за утврђивање бирачких места са Републичке изборне комисије на локалне изборне комисије (осим бирачких места у заводима за извршење кривичних санкција и у иностранству) као и могућност да се бирачка места одреде и за мање од 100 односно више од 2.500 бирача, под условима утврђеним Предлогом закона.

ТОК ИЗБОРНОГ ПОСТУПКА (чл. 59. до 127)

У оквиру Пете главе Предлога закона уређују се све главне фазе изборног процеса, почев од расписивања избора, потом подношења изборних листа кандидата за народне посланике, затим гласања на бирачком месту до утврђивања резултата гласања на бирачком месту и, потом, утврђивања резултата избора.

Што се тиче расписивања избора, Предлог закона не садржи новине у односу на постојећа решења, ослањајући се на одговарајуће Уставне одредбе које уређују надлежност и рокове за расписивање избора.

По питању субјеката овлашћених за подношење изборних листа, задржава се тренутно важеће решење које препознаје регистроване политичке странке, коалиције регистрованих политичких странака и групе грађана као могуће подносиоце изборних листа. Међутим, за разлику од постојећег закона, Предлогом закона се детаљно уређују питања начина образовања коалиција и група грађана, преузимајући решења из вишегодишње праксе Републичке изборне комисије, односно њених упутстава за спровођење избора. Сходно наведеном, предлаже се да се законом група грађана дефинише као група од најмање десет бирача, која се споразумом удружује ради учешћа на изборима.

Из упутстава Републичке изборне комисије се преузимају и решења у погледу прописивања правила о одређивању назива изборне листе и назива њеног подносиоца, посебно у случају коалиција и група грађана. С тим у вези, битно је указати да се Предлогом закона по први пут предлаже законско уређивање садржаја изборне листе, на начин на који је то до сада било уређено упутствима Републичке изборне комисије.

Предлаже се да се рок за подношење изборне листе са 15 помери на 20 дана пре дана гласања, како би се оставило довољно времена да се правноснажно утврде све изборне листе и, потом, утврди збирна изборна листа (15 уместо десет дана пре дана гласања), која је од значаја за утврђивање садржаја гласачког листића, што је све, у крајњој линији, од значаја за благовремени почетак штампања гласачких листића.

Вредно је напоменути да је поступак припремања документације која мора да се приложи уз изборну листу значајно олакшан тиме што се Предлогом закона прописује да се за сваког кандидата на изборној листи, уз изјаву о прихватању кандидатуре, доставља само прочитана, односно фотокопирана лична карта (члан 71).

Значајну новину представља напуштање правила да бирач својим потписом може да подржи само једну изборну листу. Наиме, Предлогом закона се, у члану 72. прописује да бирач може да подржи више изборних листа чиме се додатно подстиче плурализам и демократичност изборног поступка, а значајно релаксира и само кандидовање јер се отклања један од ограничавајућих фактора који је у пракси доводио до тога да подносиоци изборних листа, нарочито оних који су изборне листе подносили при истеку рока за кандидовање, нису могли да буду поуздани у то колико су валидних потписа бирача прикупили за своју изборну листу. На овај начин је испоштована једна од битних препорука Канцеларије за демократске институције и људска права.

Задржава се постојеће решење да на изборној листи мора да буде најмање 40% кандидата мање заступљеног пола на изборној листи, при чему се прецизније дефинише начин распоређивања кандидата на изборној листи према половима, тако што се јасно прописује да међу сваких пет кандидата морају наћи три кандидата једног и два кандидата другог пола, чиме се спречавају могуће изигравање смисла постојеће законске одредбе.

За разлику од досадашњег законског решења према којем је Републичка изборна комисија дужна да о поднетој изборној листи одлучи у року од 24 часа од њеног подношења, Предлогом закона се овај рок продужује на 48 часова (члан 74), при чему се прецизније дефинише начин поступања у различитим ситуацијама (одбацивање, одбијање или налагање отклањање

недостатака) у којима не постоје услови за проглашење изборне листе (чл. 76. до 78).

Предлогом закона се прописује и могућност и одустанка од кандидатуре за народног посланика.

По питању правила о гласању на бирачком месту, Предлог закона преузима постојећа решења, уз прописивање одређених специфичности, односно детаља, који се односе на поступање када је изборни материјал непотпун и неисправан (што је од великог значаја као упутство бирачком одбору у којим случајевима не сме, односно може да се отвори бирачко место, односно започне гласање), уређење бирачког места, начин постављања паравана како би се осигурала тајност гласања бирача, нарушавање реда на бирачком месту и др.

Битну новину представљају одредбе члана 100. (Гласање у посебним ситуацијама) које успостављају правни основ за прописивање посебних правила, уз прописана ограничења, за образовање бирачких одбора, примопредају изборног материјала и спровођења гласања на оним бирачким местима на којима се, услед елементарне непогоде, епидемије или других разлога, гласање не може спровести по општим правилима прописаним Предлогом закона, као што је то тренутно случај на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија.

У исту сврху је прописано и посебно правило у погледу места утврђивања резултата гласања, у складу с којим је Републичка изборна комисија овлашћена да пропише да се изборни материјал са појединог бирачког места премести на друго место и тамо утврди резултат гласања, у случају да се резултат гласања на самом том бирачком месту не може утврдити услед угрожености безбедности и здравља чланова бирачког одбора и безбедност изборног материјала.

По питању утврђивања резултата гласања од стране бирачког одбора, новину представља предлог да се у јединицама локалне самоуправе у којима су у службеној употреби један или више језика националне мањине, уместо вишејезичне верзије записника о раду бирачког одбора, сачине посебни записници на српском језику и на језицима тих националних мањина.

У вези са предајом изборног материјала локалној изборној комисији, прописује се правило да тај материјал обавезно предају председник бирачког одбора или његов заменик, као и да тај материјал преузимају најмање два члана изборне комисије, именована на предлог различитих предлагача. Наравно, Предлог закона садржи и одредбу према којој право да присуствују наведеној примопредаји изборног материјала имају и сви остали чланови бирачког одбора.

Посебно треба указати на члан 107. Предлога закона којима се јамче посебна права подносилаца опозиционих изборних листа (које су чланом 47. Предлога закона дефинисане као изборне листе чији подносилац није парламентарна странка, односно изборна листа чији подносилац није део парламентарне већине на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу).

Део Предлога закона посвећен утврђивању резултата избора (чл. 108. до 123) уноси значајне новине у погледу начина на који локална изборна комисија треба да поступа са записницима о раду бирачких одбора, односно изборним материјалом, у циљу утврђивања резултата гласања на територији за коју је надлежна. Све одредбе које се односе на ова питања имају за циљ да уреде ситуације са којима може да се суочи локална изборна комисија у

извршавању своје законске обавезе да утврди збирни извештај о резултатима гласања, на чији значај је указала досадашња пракса у спровођењу избора, а које у важећем закону нису дефинисане, још мање регулисане.

Наиме, важећи закон не регулише начин поступања у случајевима у којима гласање на неком бирачком месту није започето или није окончано у складу са законом, када са бирачког места недостаје записник о раду бирачког одбора или записник није потписао нико од чланова или заменика чланова бирачког одбора, или када резултати гласања у достављеном записнику нису потпуни или када међу њима постоји логичко-рачунска неусклађеност.

Посебан проблем су у досадашњој пракси представљале ситуације које су важећим законом утврђене као разлози за понављање гласања (када у гласачкој кутији након отварања не буде нађен контролни лист за проверу исправности гласачке кутије или када број гласачких листића у гласачкој кутији буде већи од броја бирача који су у изводу из бирачког списка евидентирани да су изашли на гласање), уз одсуство изричитог законског овлашћења да надлежна изборна комисија у тим ситуацијама гласање поништи по службеној дужности.

Предлогом закона се уређују све ове ситуације које се, на жалост, могу десити или су се десиле у ранијим изборним циклусима, а поступање по њима није било законски дефинисано, тако што се сада прописују радње које локална изборна комисија мора да изврши по службеној дужности (*ex officio*).

Као прво, Предлогом закона се уводи обавеза вршења контроле записника о раду бирачког одбора приликом предаје изборног материјала након гласања локалној изборној комисији. У случају да се том приликом констатују одређене грешке у записницима, о томе се обавезно сачињава извештај који се доставља локалној изборној комисији.

Предлог закона прави разлику између тзв. лаких грешака, односно очигледних омашки у попуњавању записника о раду бирачких одбора (које се могу отклонити без увида у сав изборни материјал са бирачког места) и тзв. тешких грешака, односно грубих логичко-рачунских грешака у резултатима гласања унетим у записник о раду бирачког одбора, које се не могу отклонити без увида у целокупни изборни материјал.

У случају лаких грешака, локална изборна комисија треба да донесе решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

У случају тешких грешака, поступање локалне изборне комисије зависи од тога да ли се констатована тешка грешка може отклонити. Ако се увидом у целокупни изборни материјал отклони тешка грешка, изборна комисија треба да донесе решење о исправљању записника о раду бирачког одбора. У супротном, локална изборна комисија треба да донесе решење којим се констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, што ће касније довести до понављања гласања на том бирачком месту.

Осим ове обавезне контроле записника о раду бирачког одбора, уводи се могућност вршења контроле од стране чланова и заменика чланова Републичке изборне комисије и локалне изборне комисије, као и на захтев подносиоца проглашене опозиционе изборне листе (контрола по узорку од 5% бирачких места на подручју једне локалне изборне комисије).

У оба случаја, свако констатовано неслагање између резултата унетих у записник о раду бирачког одбора и стања изборног материјала довешће или до доношења решења о исправљању записника о раду бирачког

одбора или до доношења решења којим се поништава гласање на бирачком месту.

Међутим, у случају контроле по узорку, прописују се додатне последице у зависности од исхода контроле. Наиме, околност да се број гласова за одређену изборну листу који је унет у записник о раду бирачког одбора разликује за више од 10% од стварног стања изборног материјала узевши у обзир сва контролисана бирачка места, на исти начин ће се извршити контрола додатних 5% бирачких места. Ако се и у тој накнадној контроли утврди одступање по истом принципу, извршиће се контрола записника о раду бирачких одбора са свих бирачких места са подручја надлежне локалне изборне комисије.

Осим наведених видова контроле, Предлог закона прописује поступање и у случају других видова неправилности, који се разликују у односу на то:

- да ли за своју последицу имају објективну немогућност да се утврде резултати гласања на бирачком месту (гласање на бирачком месту није одржано или је прекинуто, а није настављено, локална изборна комисија није добила записник о раду бирачког одбора, или достављени записник није потписао ниједан члан бирачког одбора или у записнику постоје грубе и неотклоњиве логичко-рачунске грешке), у ком случају се, по службеној дужности, доноси решење којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања,

- или су на бирачком месту учињене неправилности које су основ за поништавање гласања (број гласачких листића у гласачкој кутији је већи од броја бирача који су изашли на изборе, или је бирачки одбор омогућио да гласа лице које није уписано у извод из бирачког списка или у гласачкој кутији нема контролног листа, односно контролни лист није попуњен или га није потписао први гласач и бар један члан бирачког одбора или је укупан број неупотребљених гласачких листића и број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја гласачких листића које је примио бирачки одбор), у ком случају се, по службеној дужности доноси решење којим се поништава гласање на бирачком месту.

Доношење решења којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или решења којим се поништава гласање на бирачком месту за своју последицу имају понављање гласања на том бирачком месту, за чије спровођење Републичка изборна комисија доноси посебно решење.

Пошто буду утврђени резултати гласања са свих бирачких места, локална изборна комисија треба да утврди збирни извештај о резултатима гласања на свим бирачким местима са свог подручја, са подацима прописаним чланом 119. став 1. Предлога закона, који је дужна да, без одлагања, достави Републичкој изборној комисији.

На основу збирних извештаја добијених од свих локалних изборних комисија, Републичка изборна комисија доноси укупни извештај о резултатима избора, са подацима прописаним чланом 121. став 1. Предлога закона.

Посебан део Пете главе Предлога закона посвећен је прекиду изборних радњи (чл. 124. до 127), о чему решење доноси Републичка изборна комисија. Овим одредбама су прописани разлози за прекид изборних радњи, овлашћени предлагачи прекида, односно настављања изборних радњи, последице прекида изборних радњи, као и настављање изборних радњи.

РАСПОДЕЛА, ДОДЕЉИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК МАНДАТА (чл. 128. до 136)

Одредбама Шесте главе Предлога закона уређују се питања везана за расподелу мандата народних посланика (изборни цензус и систем највећег количника), додељивање мандата кандидатима са изборних листа, као и основи за престанак мандата народног посланика и поступак за попуну упражњеног посланичког места у случају престанка мандата народног посланика пре истека времена на које је изабран.

Предлогом закона се предлаже задржавање цензуса од 3% за учешће изборних листа у расподели мандата народних посланика (уз, такође, задржавање права изборних листа националних мањина да у тој расподели учествују без обзира на број добијених гласова, што је предмет уређивања посебне главе Предлога закона).

Изборни цензус се, у односу на важећи закон, дефинише прецизније, тако што се прописује да у расподели учествују изборне листе које су добиле најмање 3% гласова од броја бирача који су гласали, односно броја гласачких листића у гласачкој кутији.

Задржава се досадашњи систем расподеле мандата изборним листама, односно систем највећег количника (тзв. Д`Онтов систем).

У вези са поступком доделе мандата народног посланика, задржава се постојеће решење према којем се мандати додељују кандидатима према њиховом редоследу на изборној листи, почев од редног броја један.

Што се тиче престанка мандата народног посланика пре истека времена на које је изабран, задржава се правило да оставка на функцију народног посланика мора да буде поднета у року од три дана од дана овере потписа њеног подносиоца.

Одредбе о попуни упражњеног посланичког места одговарају решењима из тренутно важећег закона, укључујући ту и одредбе о додели мандата народног посланика који припада коалиционој изборној листи, као и могућност поновне доделе мандата народног посланика у истом сазиву Народне скупштине.

Међутим, битну новину представља то што се Предлогом закона прописује обавеза Републичке изборне комисије да попуну упражњеног посланичког места спроведе у року од седам дана од дана када је Народна скупштина констатовала престанак мандата народног посланика.

ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА (чл. 137. до 140)

Седмом главом Предлога закона се на једном месту систематизују све одредбе специфичне за учешће националних мањина у изборном поступку.

Као што је то већ било наведено, задржава се постојеће решење према којем изборне листе националних мањина учествују у расподели мандата без обзира на број гласова које су освојиле, уз правило да се количници који припадају овим изборним листама, ако су освојиле мање гласова од изборног цензуса, увећавају за 35%.

Битно унапређење положаја подносилаца изборних листа националних мањина предлаже се кроз смањење минималног броја изјава неопходних за проглашење ових изборних листа на 5.000.

Републичка изборна комисија ће и даље бити надлежна за утврђивање статуса изборне листе националне мањине, када у поступку разматрања предлога подносиоца изборне листе за утврђивање тог статуса, који ће и убудуће морати да буде поднет истовремено са подношењем изборне листе, утврди да је основни циљ кандидовања представљање и заступање интереса одређене националне мањине, као и заштита и побољшање права припадника те националне мањине.

Новину, међутим, представља одредба члана 138. Предлога закона о забрани изигравања закона (*fraus legis*), којом се прописују услови под којим предлог за утврђивање положаја изборне листе националне мањине треба да буде одбијен, а све у циљу спречавања могућих злоупотреба кроз регистровање политичких странака као странака националних мањина, не у законом предвиђену сврху заступања интереса одређене националне мањине, већ искључиво у циљу стицања привилегованог положаја у расподели мандата народних посланика који уживају изборне листе националних мањина.

ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОДНОСИЛАЦА ПРОГЛАШЕНИХ ИЗБОРНИХ ЛИСТА И КАНДИДАТА СА ПРОГЛАШЕНИХ ИЗБОРНИХ ЛИСТА (чл. 141. до 146)

Осмом главом Предлога закона уређује се право подносилаца проглашених изборних листа и кандидата са проглашених изборних листа на бесплатно и једнако представљање, без дискриминације, у програмима Републичког јавног медијског сервиса (Радио-телевизија Србије).

По узору на одредбе постојећег закона, Предлогом закона (члан 144) предвиђа се закључивање споразума о броју и трајању емисија на републичком јавном медијском сервису за представљање подносилаца проглашених изборних листа.

Такође по узору на важећи закон, предвиђа се образовање Надзорног одбора за изборну кампању ради спровођења надзора над поступцима политичких странака, подносилаца проглашених изборних листа, кандидата за народне посланике и јавних медијских сервиса у току изборних активности, по угледу на састав и са надлежности које су предвиђене и важећим законом.

ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА (чл. 147. до 160)

Деветом главом Предлога закона уређују се правна средства која се могу улагати у поступку спровођења избора, и то захтев за поништавање гласања на бирачком месту, приговор и жалба.

Кључно питање које се жели уредити одредбама ове главе јесте јасно разграничавање услова и начина на који овлашћени субјекти могу да остваре заштиту својих права и интереса у изборном поступку.

Најшире постављено право на сва правна средства имају подносиоци проглашених изборних листа, с обзиром на то да имају најшири правни интерес за законитим спровођењем свих аспеката изборног процеса уређених Предлогом закона. Осталим овлашћеним субјектима (подносиоцима непроглашених изборних листа, регистрованим политичким странкама, посланичким групама у Народној скупштини, кандидатима за народне посланике, бирачима и лицима чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе) право на правно средство се признаје у оним случајевима прописаним Предлогом закона у којима њихов непосредни правни интерес може да буде угрожен, односно повређен.

Најважнију новину у односу на постојећи закон представља увођење тростепености у заштити права због неправилности током спровођења гласања на бирачким местима. Наиме, ако је на бирачком месту учињена нека неправилност, подносиоци изборних листа могу да, прво, поднесу локалној изборној комисији захтев за поништавање гласања на бирачком месту. Ако тај захтев буде одбијен или одбачен, следеће правно средство би представљао приговор Републичкој изборној комисији, против чијег решења по приговору би подносилац проглашене изборне листе имао право жалбе пред Управним судом. Наведена права се Предлогом закона признају и бирачу ако је на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка неосновано спречен да гласа или ако му је приликом гласања повређено право на слободно и тајно гласање.

Предлогом закона се, по први пут, јасно и детаљно прописује садржина захтева за поништавање гласања на бирачком месту и садржина приговора (чл. 149. и 151).

Оно што је битна новина јесте то да се рокови за подношење приговора против одлука локалних изборних комисија и Републичке изборне комисије више неће рачунати од часа доношења тих одлука, већ од часа њиховог објављивања на веб-презентацији, што ће битно унапредити право на правну заштиту. Овакво решење је логичније и практичније, имајући у виду и то да се право на жалбу у случају усвајања приговора не признаје само подносиоцу приговора, већ и другим Предлогом закона дефинисаним субјектима којима би усвајањем приговора могао да буде непосредно повређен правни интерес.

Рокови за подношење правних средстава, као и рокови за одлучивање по њима су значајно дужи од рокова прописаним важећим законом, чиме се поступак избора народних посланика усклађује са међународним стандардима у овој области.

Прво, напушта се досадашњи рок од 24 часа за подношење правног средства против одлуке односно радње првостепеног органа, те се прописује да се захтев за поништавање гласања на бирачком месту подноси у року од 72 часа од затварања бирачког места, а приговор у року од такође 72 часа од часа када је објављена одлука, односно предузета радња која се сматра неправилном. Изузетак представљају посебни случајеви за које су законом прописани посебни рокови за улагање правних средстава.

Битно је указати на то да се Предлогом закона дефинише и рачунање рока за приговор у случају да је пропуштено да се донесе одговарајућа одлука или предузме одређена радња, тако што се прописује да рок од 72 часа почиње да тече од часа када је одлука требало да буде донета, односно када је радња требало да буде предузета.

Приговори се подnose Републичкој изборној комисији, у писменом облику, непосредном предајом писарници Републичке изборне комисије, с тим што се приговор против одлуке локалне изборне комисије може поднети и непосредном предајом писарници локалне изборне комисије. Предлог закона дозвољава могућност подношења приговора и електронском поштом, ако су испуњени услови прописани посебним законом.

Продужава се и досадашњи општи рок у којем је Републичка изборна комисија била дужна да донесе решење о приговору, те се, уместо рока од 48 часова, уводи рок од 72 часа за одлучивање по приговору.

Рок за подношење жалбе Управном суду против решења по приговору би од сада, уместо 48, био 72 часа од објављивања тог решења на веб-

презентацији Републичке изборне комисије. У случају да у прописаном року није донета одлука по приговору, наведени рок за жалбу ће се рачунати од истека рока у којем је одлука требало да буде донета. Жалба ће се, као и до сада, Управном суду подносити преко Републичке изборне комисије, која ће бити дужна да Управном суду проследи жалбу са списима предмета у року од 24 часа од пријема жалбе.

Рок за одлучивање Управног суда по жалби би, уместо 48, такође био продужен на 72 часа од пријема жалбе са списима предмета.

Посебном одредбом (члан 160) прописује се обавеза Републичке изборне комисије да на веб-презентацији објави сва поднета правна средства и одлуке које су донете по њима.

ПОСМАТРАЊЕ РАДА ОРГАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА (чл. 161. до 168)

Уважавајући препоруке из извештаја Канцеларије за демократске институције и људска права о праћењу избора у Републици Србији, у Предлог закона се уносе детаљне одредбе о праву овлашћених субјеката да, као домаћи односно страни посматрачи, прате рад органа за спровођење избора. Одредбе Десете главе Предлога закона су до сада биле садржане у упутствима Републичке изборне комисије за спровођење избора на републичком нивоу.

Предлогом закона се предлаже да се статус домаћих посматрача може одобрити представницима удружења регистрованих у Републици Србији чији се циљеви остварују у области избора, док се статус страних посматрача може одобрити представницима страних држава, међународних и страних организација и удружења, у складу са мишљењем министарства надлежног за спољне послове.

Домаћим и страним посматрачима мора се омогућити несметано посматрање сваке изборне радње коју врши орган за спровођење избора чији су рад овлашћени да прате. Битно је напоменути и то да се рад бирачких одбора може пратити почев од примопредаје изборног материјала пре гласања, до окончања примопредаје изборног материјала после гласања, укључујући и отварање гласачке кутије, пребројавање гласова, утврђивање резултата гласања, гласање ван бирачког места, као и поновљено гласање на том бирачком месту.

Предлогом закона се прописују начин и рокови за подношење пријава за посматрање рада органа за спровођење избора, као и питања од значаја за положај и овлашћења посматрача.

ТРОШКОВИ СПРОВОЂЕЊА ИЗБОРА (члан 169)

Чланом 169. Предлога закона прописује се да ће се, као и до сад, средства за рад органа за спровођење избора, изборни материјал и друге трошкове спровођења избора обезбеђивати у буџету Републике Србије. Осим тога, прописује се да је Републичка изборна комисија надлежна да утврђује накнаде за рад у органима за спровођење избора и других трошкова спровођења избора.

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 170. до 175)

Казненим одредбама се прописују прекршајна одговорност и распон новчаних казни за кршење одређених законских одредби (незаконито

објављивање процене резултата избора, недостављање позива за гласање, истицање изборног пропагандног материјала на бирачком месту, спречавање праћења рада органа за спровођење избора, нарушавање реда на бирачком месту и повреда права подносилаца проглашених изборних листа и кандидата на представљање).

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 176. до 181)

Прелазним и завршним одредбама се, прво, прописује обавеза Републичке изборне комисије да у року од седам дана од дана ступања на снагу овог закона пропише јединствене стандарде за изборни материјал (члан 176).

Чл. 177. и 178. се прописују обавезе Народне скупштине да у року од седам дана од ступања на снагу овог закона именује нов стални састав Републичке изборне комисије и нов Надзорни одбор за изборну кампању.

Чланом 179. се прописује привремено увећање броја чланова у сталном саставу органа за спровођење избора, у складу са Споразумом о унапређењу услова за одржавање избора од 29. октобра 2021. године. Наиме, предвиђа се да ће прве изборе за народне посланике који буду расписани након ступања на снагу овог закона спровести Републичка изборна комисија у чији стални састав треба да буде именовано још шест чланова и њихових заменика, на предлог председника Народне скупштине, и то у року од седам дана од ступања на снагу овог закона, са трајањем мандата до коначности укупног извештаја о резултатима избора. Такође, предвиђа се да ће у спровођењу првих наредних избора за народне посланике учествовати локалне изборне комисије у чији стални састав ће ући још по један члан и заменик члана које ће именовати Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине, са трајањем мандата до коначности збирног извештаја о резултату гласања на бирачким местима. Предвиђено је и проширење састава бирачких одбора, у чији стални састав ће ући још по један члан и заменик члана које ће именовати Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине.

Ступањем на снагу новог закона, престаће да ваше тренутно важећи Закон о избору народних посланика, као и Упутство о облику и димензијама гласачке кутије, како је то предвиђено чланом 180. Предлога закона.

Одредбом члана 181. предвиђа се да овај закон ступи на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Неопходна је јер је препоручена од стране релевантних међународних организација и договорена од стране већине најзначајнијих политичких актера у Републици Србији.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Утицаће на то да се смањи број неправилности на изборима па ће тиме олакшати остваривање бирачког права грађанима, прошириће се обим контроле изборног процеса па ће исти бити демократичнији и транспарентнији.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Не.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Нова правила се морају формалноправно прописати законом.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (*status quo*).

Мањи број неправилности на изборима, мањи број приговора и жалби, виши степен демократичности и транспарентности.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Предложена решења одговарају међународним стандардима у датој области и препоручене су од стране Организације за европску безбедности и сарадњу и Канцеларије за демократске институције и људска права.

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Неопходно је обезбедити већу демократичност изборног процеса, пре свега имајући у виду значај тог процеса и његово вредновање у поступку приступања ЕУ.

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доведе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Жели се постићи: већа транспарентност и демократичност рада органа за спровођење избора, ефикаснија контрола изборног процеса и побољшање положаја националних мањина.

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Јесу.

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева

Мањи број неправилности на изборима, мањи број приговора и жалби, виши степен демократичности и транспарентности. Извор провера у односу на постојеће податке са претходних избора који су горе дати

биће извештаји о спровођењу избора који ће бити сачињени од овлашћених субјеката, пре свега РИК, након њиховог окончања.

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „*status quo*” опција?

Јесте, али из формалноправних разлога једина опција је измена прописа.

2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Није могуће применити друге опције јер је из формалноправних разлога неопходна измена прописа.

3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Размотрене су све могуће мере.

4) Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

Јесу, јер је потребно на основу прописаних решења изменити начин именовања и састав органа за спровођење избора, пре свега укључивањем ширег круга политичких актера у рад органа за спровођење избора, ради постизања веће транспарентности односно демократичности.

5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Да, коришћењем веб-презентација органа за спровођење избора приликом доношења одлука у смислу објављивања и почетка правног дејства од објављивања на веб презентацијама.

6) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

Могу бити укључени као политички учесници самог процеса и као посматрачи избора у складу са законским правилима која се усвоје.

7) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Постоје, и у смислу буџетских средстава која ће бити за те намене опредељена као и обучених лица за спровођење изборног процеса.

8) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Са формалноправног становишта ово је једина спроводљива опција, измена закона.

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

Нема таквих ефеката, ради се о процесу који се периодично обавља у складу са Уставом и законом.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

Потребно је обезбедити средстава у буџету Републике.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Неће утицати.

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Пре свега је потребно финансирати набавку и штампање изборног материјала, трошкове рада Народне скупштине и Републичке изборне комисије, као и трошкове рада локалних изборних комисија и бирачких одбора.

Може се проценити да ће пре свега повећање броја чланова органа за спровођење избора повећати буџетске трошкове спровођења избора, али у мањем износу у односу на укупне трошкове који су и до сада постојали.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Није.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Повећаће се пре свега расходи Народне скупштине и Републичке изборне комисије.

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Пре свега је потребно финансирати набавку и штампање изборног материјала, трошкове рада Народне скупштине и Републичке изборне комисије, као и трошкове рада локалних изборних комисија и бирачких одбора.

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Не.

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Не.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Не.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Не, у смислу материјалних вредности, али утиче на повећање тзв. европских вредности у смислу повећања степена демократичности у друштву.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Нема утицаја.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Пре свега је потребно финансирати набавку и штампање изборног материјала, трошкове рада Народне скупштине и Републичке изборне комисије, као и трошкове рада локалних изборних комисија и бирачких одбора.

Нематеријална вредност која се прибавља за грађане јесте виши степен демократичности у друштву, мање тензије које се стварају између супротстављених опција у друштву, одбацивање искључивости, говора мржње, афирмисање права на слободно изношење мишљења и ставова о одређеним политичким, економским и другим питањима у друштву и др, укључујући и даљу афирмацију европских вредности у друштву.

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Не.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно

расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Изборне листе припадника националних мањина ће лакше постати учесници изборног процеса јер се смањује број потписа подршке за ове листе, а предвиђени су и механизми заштите од злоупотреба њиховог положаја.

4) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Не.

5) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Омогућавају равноправан третман. Објашњен је положај националних мањина у овом процесу. Објашњено у делу ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА (чл. 137. до 140).

6) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Не.

7) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Нема утицаја.

8) Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Не.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Промене у саставу и броју чланова органа за спровођење избора. Ове промене су објашњене у делу у којем се оне представљају.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Да, ту су пре свега Народна скупштина, Републичка изборна комисија и Министарство државне управа и локалне самоуправе.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

Не.

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Да, али подразумева пре свега законске измене, у складу са међународним стандардима.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Да, у позитивном смислу.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Да, у позитивном смислу.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Обуке чланова органа за спровођење избора, пре свега чланова бирачких одбора.

Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

Да, у потпуности.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

Биће обезбеђена буџетска средства у буџету Републике Србије.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Не.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа – Влада

Обрађивач – Министарство државне управе и локалне самоуправе

2. Назив прописа

**ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗБОРУ НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА
DRAFT LAW ON ELECTION OF MEMBERS OF THE PARLIAMENT**

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно с одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум):

а) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну садржину прописа /

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума /

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума /

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума /

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније /

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима /

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима /

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,

/

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

/

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније. /

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

/

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

/

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

/

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.

/